İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KÜLTÜR İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI KARAMİZAH MERKEZİ AYLIK YAYIN ORGANIDIR

YIL 1
SAYI 9
1999

MİZAH KÜLTÜRÜ

Taş Devri'nde geçen olaylar: Vilma, Fred, çocuklar, komşular...

KARA medya merkezi "BU DERGİ SİZİNDİR. ALABİLİRSİNİZ!"

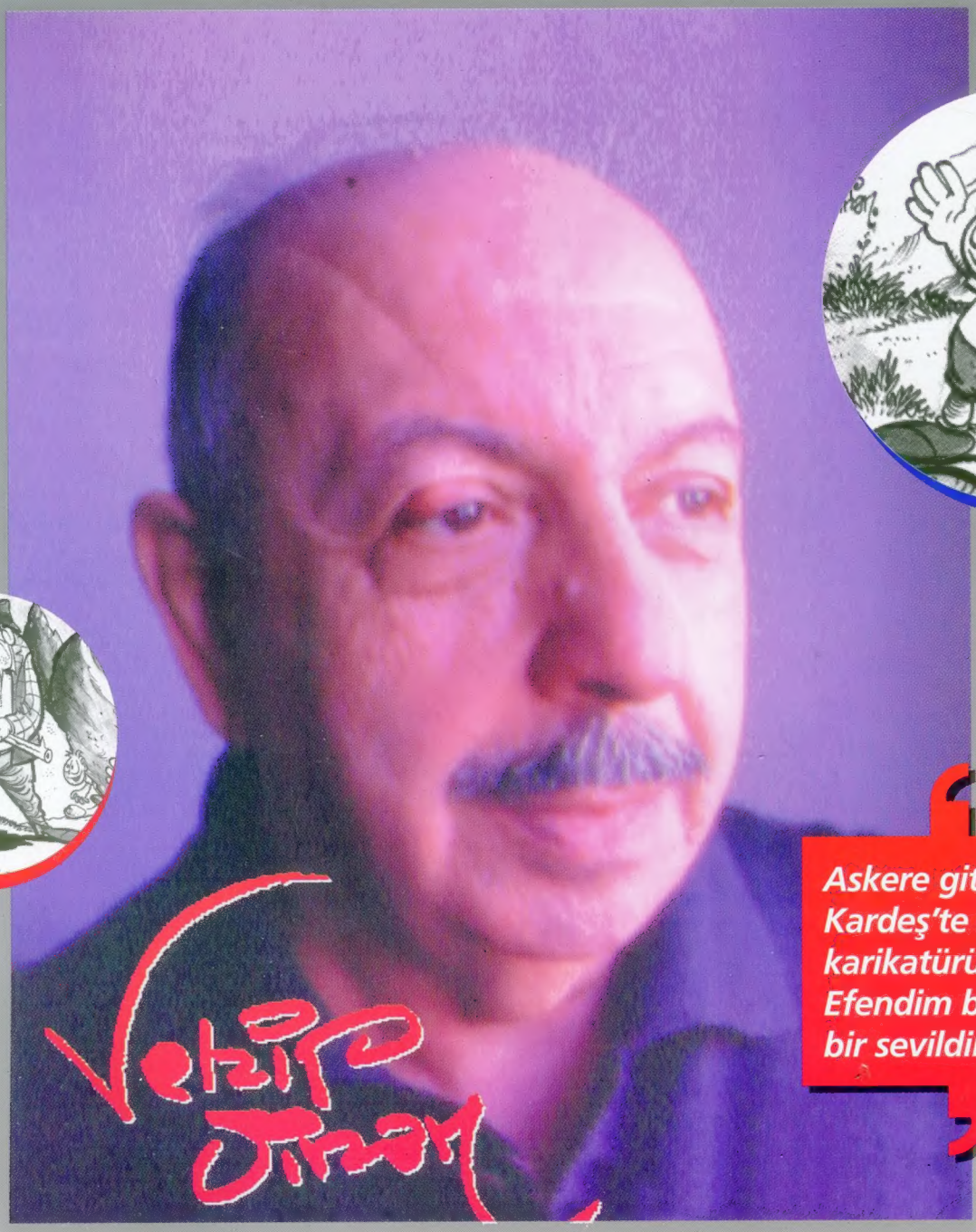

Askere gitmeden Doğan Kardeş'te birkaç karikatürüm yayınlandı. Efendim ben bir sevildim bir sevildim!..

VEHİP SİNAN'IN ÇİZGİ DÜNYASI

1996'da 100 bin,
1997'de 200 bin

...ve 1998'de

400 bin ağaç daha dikiyoruz

İSTAÇ

BİLGİ İÇİN:
İSTAÇ A.Ş.
TEL :(0.212) 230 65 06-230 63 24-230 60 41
FAKS: (0.212) 296 70 46-231 76 14

İSTANBUL'A DÖRTYÜZBİN AĞAÇ
KAMPANYASI

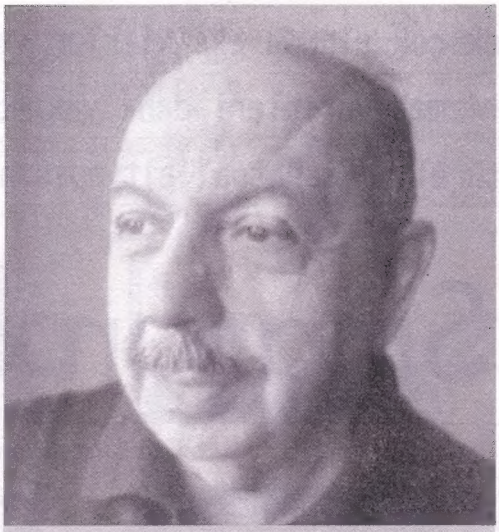

içindekiler

2	ÇİZGİROMAN VE ÇİZGİ KAHRAMANLAR DÜNYASINDA BELLİ BİR YERİ OLAN VEHİP SİNAN USTA İLE YAPILAN BİR RÖPORTAJI SUNUYORUZ. VEHİP USTANIN ÇİZGİ DÜNYASI VE BİR KOCA ÖMÜRÜN ÇİZGİ MİZAH BİRİKİMİ...
11	BİR ÇİZGİROMAN KLASİĞİ
16	MİZAH DERGİLERİNİ VE EKRANLARI BİR HAYLİ İŞGAL EDEN AİLE: ESİKELİRDEN, TAŞ DEVRİNDEN...
18	KARAMİZAH KARİKATÜR OKULU ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARINDAN BAZI ÖRNEKLER..
24	CAN BABA VE SURURİ GÜMEN HAKKINDA BİLMEDİĞİNİZ KONULAR...
27	BİR ÇİZGİ USTASINDAN TAM SAYFA KARİKATÜR: HASLET SOYÖZ..
28	BİR ÇİZGİ USTASINDAN TAM SAYFA KARİKATÜR: KEMAL GÖKHAN..
29	ÇİZGİROMAN KAHRAMANLARI VE YAN TİPLERİ HAKKINDA GENİŞ BİR ARAŞTIRMA OKUYACAKSINIZ..

▶ Bizlere çizgi ve mizahlarıyla, bu alanlarda hizmet vermiş insanları okurlarımıza daha yakından tanıtmaya çalışırken bir yandan da gerek mizah'ın gerekse çizgi roman sanatının kültürel ve sanatsal altyapısının ülkemizde daha sağlıklı gelişmesi için çabalıyoruz. Kısacası bir literatür oluşturuyoruz. Bu yüzden Vehip Sinan ustaya çizimle ilgisinin nasıl başladığını ve geliştiğini sorunca anlattı: "Benimle bu konularda daha önce yapılan röportajlarda da belirtmiştim gerçi,fakat sanırım tekrarlamamı istiyorsunuz. 1929 yılında yayına başlayan Çocuk Sesi dergisiyle yaşıtım, çizerliğe 3,5 yaşımda elime geçen her kağıda karalayıp çizim yaparak başladım diyebilirim. Çocukken Çocuk Sesi ve Afacan' daki Mandrake, Kızılmaske'yi ve Kara bir kaplanları olan iki küçük çocuğun Afrikadaki maceralarının çizildiği iki izciyi sever ve takip ederdim. Velhasıl ne çıkarsa çok seviyordum. Bilhassa Batı Kaynaklı gayet ciddi çalışılmış eserleri çok severdim.

TAŞ DEVRİ

▶ Yabba-dabba-duu... Bir başkasının ünlü yaptığı bir rol veya karakteri tekrar canlandırmak, yeni bir imajla onun şov dünyasırdaki kariyerini devam ettirmek alengirli işlerden birisidir. Hatta bu rol bir çizgifilmin hayalgücü sayesinde iki boyutlu olarak ortaya çıkan bir karakterinden ibaret olsa bile. 1960'larda Amerikan Televizyon'unda tam altı mevsim boyunca prime-time denilen en fazla izleyicinin ekran karşısında olduğu saatlerde yayınlananmıştı..

ÇİZGİROMAN KAHRAMANLARININ DİKKATİNE....

▶ Hepinizin bildiği gibi çizgi romanlarda genelde kahraman olgusu ön plandadır. Yani bütün konular ve olaylar bir kahramanın etrafında örgütlenir. Yan tip(lemeler) dediğimiz karakterler ise, kahramanın yanında yer alan ona yoldaşlık, arkadaşlık yapan, dertlerini paylaşan mücadelelerinde ona partner olan kimselerdir. Bunların dışında çizgi romanlarda bir de pek kimsenin dikkat etmediği 'yanın yanı' tiplemeler ve alışılagelen mekanlar vardır. Bu yazımızda çizgi romanlarda –neredeyse– üçüncü sınıf konumuna düşen yanı tiplemelerden sadece üçünün yaşam normlarını ve karşılaştıkları dışarıdan matrak, içerden dramatik ve dayanılmaz gelen olayları sizlere hatırlatmaya çalışacağız.

KARA MİZAH MERKEZİ'NİN Karikatür Okulu'nun genç karikatürcülerine çizgileri (SAYFA 18,19,20,21,22,23)

Editörden..

SEVGİLİ mizah dostları,

Geçtiğimiz sayıda Türk mizahının genç yaşta yitirdiği, usta kalemlerden rahmetli İsmet Çelik için bir dosya hazırlamıştık.

O sayıda İsmet Çelik'in yakın mesai arkadaşı, onu mizah dünyasına kazandıran isimlerden biri olan Temin Aral'la da bir söyleşimiz vardı.

Şu garip kadere bakınki, geçtiğimiz sayı aramızda olmayan İsmet Çelik ile ilgili görüştüğümüz Tekin aral ağabeyimiz de artık aramızda değil.

Türk mizahının "Tekin ağbi" sini,birkaç hafta önce rahmet-i rahman'a uğurladık. Tekin Aral ardında gözü yaşlı sevenlerini ve yetiştirdiği bir dolu talebeyi bıraktı. mizahımız bir kere daha mahsun oldu.

Geçtiğimiz sayıdaki söyleşisinde Tekin Aral "İsmet Çelik benim sağ kolumdu" demiş. Kendisi de gene Türk mizahının büyük isimlerinden Oğuz Aral'ın sağ koluydu.

Ağbi,kardeş yıllar önce elele vermişler çizgi filmcilik, reklamcılık, gazete karikatürcülüğü derken bir döneme damgasını vuran "Gırgır" ı çıkarmışlardı.

Gırgır'ın gördüğü olağanüstü ilgi , ikinci bir derginin doğmasına sebep olmuş ve "Fırt" mizah derğisinle Gırgır'dan sonra en çok satan dergi ünvanını da dergisine kazandırmıştı.

Son dönemde "Hürriyet" gazetesinde yazılı çizili Televizyon eleştirileri yapan Tekin Aral yaklaşık iki aydır rahatsızlığından ötürü Amerikan Hastanesi'nin yoğun bakım servisinde tedavi görüyordu. O da İsmet Çelik gibi genç yaşta aramızdan ayrıldı gitti. Hep denildigği gibi ne yazıkki "iyiler çabuk ölüyor." Mizah dostlarının başı sağolsun.

Hasan Kaçan

MİZAH KÜLTÜRÜ

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KÜLTÜR İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI İSTANBUL KÜLTÜR VE SANAT ÜRÜNLERİ TİCARET A.Ş. ADINA SAHİBİ
ŞENOL DEMİRÖZ

yayın yönetmeni HASAN KAÇAN
grafik tasarım MİKAİL ERDOĞAN
yayın koordinatörleri
HAKAN ALPİN, METİN ÖZTÜRK
yazı işleri müdürü CEM AYTEPE
fotoğraf yönetmeni MURAT ÖZBEY
grafik uygulama
MEHMET ÇİÇEKYÜZLÜ, HAVVA KARADAĞ, SERPİL AKDAĞ, OKTAY KAÇAN

yapım
"HETEN KETEN LEKLEMDİLİK" 272 34 54
baskı "İNCELER OFSET" 576 56 44

Çizgi dünyamızda pek çok alanda eksiklikler var. Mizah Kültürü dergisi bu alanda hizmet verenleri daha yakından tanıtmaya çalışırken bunun kültürel ve sanatsal altyapısını sorguluyor...

Vehip Sinan'ın çizgi dü

HAKAN ALPİN

"Askere gitmeden önce öğretmenlerimin dikkatini çektiğim için Doğan Kardeş Dergisi'ne çağrıldım. Orada birkaç karikatürüm yayınlandı. Aman efendim ben bir sevildim bir sevildim..."

ÖNSÖZ YERİNE

İşte bir büyük usta daha; Vehip Sinan... Mizah Külütür Dergisinin devamlı okuyucuları bilirler; her sayımızda bir ustayı alır, yapıtlarıyla yaşamını detaylı bir şekilde tanıtırız. Bu sayımızın konuğu da Vehip Sinan'dır.

Bu sayımızda sizlere kendi ağzından Vehip Sinan Usta'yı tanıtmaya çalışacağız. Böylece belkide bilemediğimiz iç dünyasını da tanımış olacağız. Çizgiyle uğraşan insanlar, eserleri ön planda olduğu için hep mütevazi olmuşlardır. Gelgelelim çocukluk düşlerimizi güzel çizgileriyle süsleyen Vehip Usta öylesine mütevazi bir kimliğe bürünmüştür ki, sanki "Topuz" lar "Cin Ali" ler kendiliğinden çizilmiş. Sanki onları çizen Vehip Sinan yok. Sizlere ortalıkta görünmekten hoşlanmayan, sevdiği için çizen, çizdiği için seven bir büyük usta'yı tanıtabilmekten mutluluk duyuyoruz.

Ayrıca bu tür röportajlardan hoşlanmayan Vehip Sinan hocamıza bizi ve mizah severleri kırmadığı için teşekkür ediyoruz.

Bu röportaj 12 Şubat 1999 Pazartesi günü Metin Kaçan ve Hakan Alpin tarafından Vehip Sinan'ın evinde yapılmıştır. Öncelikle merak ettiğimiz nokta şu; Malesef ülkemizdeki ressam ve çizerlerimizi neredeyse hiç tanımıyoruz. Bu konularla direk olarak ilgili çok az yayın olduğundan dolayı sizin gibi fazla ön plana çıkmayı sevmeyen sanatçılarımız hakkında biyografik de olsa kısa bir bilgiye dahi ulaşamıyoruz. Ansiklopediler de ise, bir-iki çizerimizin dışında yer alan kimse yok. Bu nedenlerden dolayı öncelikle sizi kısaca tanımak ve tanıtmak istiyoruz.Çizgi dünyamızda pek çok alanda eksiklikler görüyoruz. Mizah Kültürü ve Darkwood Sakinleri Çizgi roman Kültürü dergileriyle bizler bu alanlarda hizmet vermiş insanları okurlarımıza daha yakından tanıtmaya çalışırken bir yandan da gerek mizahın gerekse çizgi roman sanatının kültürel ve sanatsal altyapısının ülkemizde daha sağlıklı gelişmesi için çalışıyoruz. Kısacası bir literatür oluşturuyoruz. Bu yüzden öncelikle size çizimle ilginizin nasıl başladığını ve geliştiğini sorabilir miyim?

"Elbette. Benimle bu konularda daha önce yapılan röportajlarda da belirtmiştim gerçi, fakat sanırım tekrarlamamı istiyorsunuz.

1929 yılında yayına başlayan Çoçuk Sesi dergisiyle yaşıtım, çizerliğe 3,5 yaşımda elime geçen her kağıda karalayıp çizim yaparak başladım diyebilirim. Çocukken Çocuk Sesi ve Afacan' daki Mandrake, Kızılmaske'yi ve Kara bir kaplanları olan iki küçük çocuğun Afrika'daki maceralarının çizildiği İki İzciyi sever ve takip ederdim. Velhasıl ne çıkarsa çok seviyordum. Bilhassa Batı Kaynaklı gayet ciddi çalışılmış eserleri çok severdim. Abim ve ablamdan yürüttüğüm defter sayfalarını birbiri ardına çizimlerle doldururdum. Boşluklarına bile çizerdim. Oturduğumuz apartmandan zabitleri görür onları pencereden seyreder ve onları çizerdim. Aksaray'da Şöhret şekercisi vardı bu dediklerim oradaki ikahmetgahımızda oldu. Fakat bir süre sonra bu çizim merakım kesildi. İlk mektep'de tekrar başladım ama.

Öyleki birisi gelip de, "içinizde resim ..." var mı" diyemeden bütün arkadaşlarım beni gösterir hale gelmişlerdi. Ortamektep'te ve Lise'de devam etti bu durum. Fakat artık çizimlerime bir konu ekler olmuştum. Bir yerlere bağlardım, sadece bir portre çizmiyordum yani. İki kişilik mizansenler meydana getirirdim bir espiriyle birlikte.

"Biraz da zoraki olarak Babiali'ye girdim. Ve düzenli olarak ilk kez Erdoğan Egeli'yle birlikte Ceylan Yayınları'nda çalışmaya başladım..."

Okul hayatımdan; sahneler; öğretmenlerimizle biz öğrencilerin kendi aralarındaki diyalogları da bol bol çiziyordum. Askere gitmeden önce öğretmenlerimin dikkatini çektiğim için Doğan Kardeş Dergisi'ne çağrıldım. Orada birkaç karikatürüm yayınlandı. Aman efendim ben bir sevildim bir sevildim..."

-Yayınlanan ilk eseriniz onlar mıydı efendim? Bir de yılını hatırlıyorsanız sevinirim. Doğan Kardeş 1944'te yayına başlamıştı biliyorsunuz?

"1944 -45 filandı. Lise 1. sınıftaydım. Liseden sonra Yüksek Mimari'de bir sene okudum. Askere gittim geldim. Felsefe bölümünde bir sene okudum. O yıllarda babam vefat etti. Abim askere gitti. Ailemin geçimi-

nyasında bir gezinti...

ni sağlamak bana kaldı.

Bu yüzden biraz da zoraki olarak Babiali'ye girdim. Ve düzenli olarak ilk kez Erdoğan Egeli'yle birlikte Ceylan Yayınları'nda çalışmaya başladım. İllüstratif resimler yapıyordum. Sonrasında Topuz'a başladım Topuz ilk kez Ceylan Dergisi'nde başladı."

-Yıl herhalde ilk çıkış tarihine yakındı. Ceylan Dergisi 1955'de yayın yayın hayatına başladığına göre, tarih doğru mu?

"Evet, evet..."

-Erdoğan Egeli'nin yönetiminde Samim Utkun, Mehmet Tekdal gibi iyi bir çizer kadrosuyla bereberdiniz yani...

"Samim, Tommiks ve Teksas'ın kapaklarını çizerdi. Sonra diğer yayınların kapak ressamlığını yaptı. Neyse Topuz o sırada yayınlanmıyordu. Malumunuz Ceylan Yayınları Teksas ve Tommiks'i birbiri peşisıra yayınlamaya başladı. Onların kaligrafileri (çizgiromanlardaki konuşma balonu yazıları) bana düştü. Yıllar yılı da devam ettim."

-O zaman ilk yayınlanan Teksas ve Tommiks'lerin kaligrafilerinin sahibi olarak tarihe geçmişsiniz.

"Evet, hatta ilginçtir. Meydan Larousse'de eserim vardır. Çünkü bu çizgiromanlardan bir kaç sayfayı alıp basmışlar. Bu işler devam ederken Babiali'den teklif geldi. Yeni İstanbul Gazetesi çıkmaya başladığında ben de orada çalıştım. Ama ondan önce bir Yeni Afacan maceramız var. Egeli'nin Yeni Afacan'ı yanmadan önce de orada da kopistlik yaptım. Yeni İstanbul'da Cin Ali stripleri çizdim. Her biri başlıbaşına bir konuydu, devamlı değildi.

Tektel Amca'yı örnek almıştım kendime. (Profesör Nimbüs, Amerikan çizgiromanı)

Cin Ali o kadar tutuldu ki çok hoşuna gitmişti. Ondan sonra Yeni İstanbul'un son zamanlarına doğru bir iki karikatür denemesi yaptım. Hami Tezkan'la, Gökhan Evliyaoğlu, orada yönetici idiler. Sonra gazete kapandı1965 senesinde Adalet Partisi iktidara geldi. Bu kişiler de yeni bir gazete çıkarmaya başladılar: Babiali'de Sabah. Hami Tezkan'la Gökhan Evliyaoğlu'na gittim, "Ben karikatür yapmak istiyorum," dedim. "Tamam" dediler. "Hemen başla." İlk günlerimden itibaren oraya siyasi karikatürler yapmaya başladım. Böylece Vehip Sinan olarak tanınmam bu karikatürler sayesinde oldu. Ondan sonra Yol Dergisi istedi orada çalışmaya başladım karikatürist olarak. Tarık Buğra vardı onların başında. Babiali'de Sabah Gazetesi'ne dönüştü. Daha sonra Yeni Asya gazetesinin kadrosuna geçtim. Orada belki 10 sene M. Şevket Eygi'nin idaresinde Demirel'cilik diyebileceğim bir yayıncılık anlayışı içerisinde karikatüristlik yaptım 1980 yılına kadar. Tabii maksat Demirel'cilik değil "sağcılık"dı. O zaman Türkiye'de sağ-sol çatışmaları fevkalade şiddetlenmiş durumdaydı. Ecevit, bugünün Ecevit'i değildi. Çok saldırgan çok agresifdi. Sivri bir insandı."

"Cin Ali o kadar tutuldu ki çok hoşuma gitmişti. Ondan sonra Yeni İstanbul'un son zamanlarına doğru bir iki karikatür denemesi yaptım."

-Peki sizin anlayışınıza göre sağ ne demekti?

"Sol olmasaydı sağ nedir bilmiyorduk. Antisol diyebiliriz yani.. Bugünkü gibi siyasi bir anlatım kesinlikle yoktu. Fikirsel ve insanın insanı kamil olmasında önüne çıkan engelleri aşmak, maniaları defetmek amacımız vardı. Sol'un düşüncesi ve görüşü neydi peki? İnsanı kamil olmanın olabilmeniz önüne engel mi koyuyorlardı? Sosyalizm adı altında Marksizm sunuyordu. Meteryalist görüşe sahip değillerdi bir kere.

Birgün Ali Ulvi'yle konuşmuştum. Rahat konuşabileceği bir ortamda, "Bak çok açık söylüyorum ben sosyalistim," dedi. "Olur ya", dedim. Delikanlıca itiraf ediyorsun, "ama o zaman ben sosyalistim demek komünist'im demek gibiydi. Bu anlama geliyordu. Hatta toplumsal, lafı geçti mi birinin konuşmasında hemen yakalıyorduk düşüncelerinin doğrultusunu."

-Sağ'ın şifre kelimeleri nelerdi peki?

"Şifremiz yoktu ki, biz kendi başımıza var değildik. Biz sol olduğu için vardık. Sol'un tahribatı konusunda savunma durumundaydık."

Yani Sol'un size yabancı gelmesi, o düşüncenin size hitap etmemesi ve 'biz' demesi 'siz'i sağ mı yaptı ?

"Onun faaliyetini önlemek için, açıklarını yanlışlıklarını ortaya

"Hayatımda hiç mizah dergisi almadım diyebilirim. Ama Akbaba bildiğim kadarıyla bu hareketlerim içinde değildi."

koymak için uğraşıyorduk. İlk hedefte tabi siyasi sol olarak Türkiye üzerindeki etkinliği azaltmaktı."

-Çizgilerinizde, karikatürlerimizde bunları işliyordunuz?

"Sol'la uğraştığımız kadar hiçbir şeyle uğraşmadık."

-Fikir kalem savaşı yaptığınız basın mensupları oldu mu bu mücadele dönemlerinde ? Hani birisinin bir yazısına, bir karikatürüne rastlarsınız ona nazire yapıp anti fikirle karşılık verirsiniz, oldu mu böyle mücadeleler?

"Oldu tabii. Turhan Selçuk ve Ali Ulvi Bey'le yaptık bu tür fikirsel kalem, fırça mücadeleleri. Cumhuriyet Gazetesi alırdım devamlı, Milliyet'de alırdım. Mizah dergisindeki karikatürlerini takip etmiyor muydunuz? O dönem dolmuş ve Akbaba mizah dergileri var oldukça popüler."

Hayatımda hiç mizah dergisi almadım diyebilirim. Ama Akbaba bildiğim kadarıyla bu hareketlerim içinde değildi. Almadığım takip etmediğim için tam bilemiyorum ama..."

-Cumhuriyet alıyordunuz...

"Evet, mesela Amerikan parmağı deyimine takmışlardı. Dillerine dolamışlardı. Ben de bu parmak fobisini çeşitli şekillerde hicvediyorum. Babiali'de Sabah Gazetesi'nde çalışırken bu dönemde Akşam Gazetesi'ndeki Çetin Altan'la da uğraşmıştım. O da köşesinde yazardı. "Hep benimle uğraşıyorlar "diye . Velhasıl uzun uzadıya savaşlarımız oldu."

Geldik Yeni Asya'ya...

"Yeni Asya'da çok enteresan bir şey oldu. Demirel'in solla ve Ecevit'le yaptığı siyasi mücadele esnasında ülkedeki milliyetçileri yanına toplama gayretleri vardı. Buna sekte vuruldu. Biz Ecevit'in ve solun güçlenmesini istemiyorduk. Sağ'ın yumruk gibi birleşmesini istiyorduk. Tam bu sırada berbat bir şey oldu... Söylendiğine göre Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur, kendi açılarından çok zekice bir iş yaptı. Tabii şimdilerde herkesin başına bela oldu o başka. Almanya'ya gitti. Necmettin Erbakan'ı buldu. Ona tam sağda hatta dinci bir parti kurmasını önerdi. O da büyük bir zevkle kabul etti. Geldi partiyi kurdu. Sağı böylece ikiye bölüp, güçsüzleştirmiş oldular. Demirel'in malzemesinin büyük bir kısmını aldı götürdü. Demirel, Ecevit'in karşısında son derece zayıf düştü.."

-Bu girişim sağı bölmüş oldu öyleyse?

"27 Mayısçı kalmış olan ordunun Muhsin Batur'a telkini ile yapıldığında o dönemde söylendi durdu. Ve de Milliyetçi cepheyi güç duruma düşmesine neden oldular. Ama dinci bir partinin genişleyip çok daha büyük bir tehlike olmasını bir türlü önleyemediler. Ta ki 28 Şubat kararına kadar..."

-O zaman sizin de içinde bulunduğunuz Babıali'nin sağ kesimi nasıl bir bölünme yaşadı?

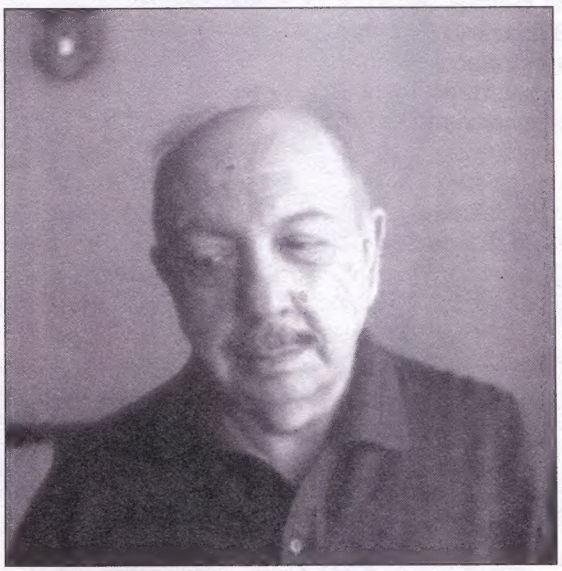

"Bir kısmı Necmettin Erbakan'ın yanında yer aldı. Bizim de içinde bulunduğumuz Yeni Asya Grubu gibi bir kısmı da bu olayın Milliyetçi sağ'ı ikiye böldüğünü ve bunun yanlış bir uygulama olduğunu düşünerek bu parçalanmaya karşı çıktı. Bizim gibiler bunun solu kuvvetlendireceğini bildiği için Necmettin Erbakan'a karşı çıktık. Sert karşı çıkışlar da oldu. Gereksiz terbiyesizlikler dahi oldu. Ben o zamanlar Necmettin Erbakan ve oluşumu hakkında pek çok karikatür çizdim. Hakikaten bu duruma çok üzülüyor, sinirleniyor ve tepkimi çizerek dile getiriyordum. Fikriyatım o şekildeydi. Sonrasında Yeni Asya'dan ayrılmama gündeme geldi. Nedeni gazetede ve yayın politikasındaki

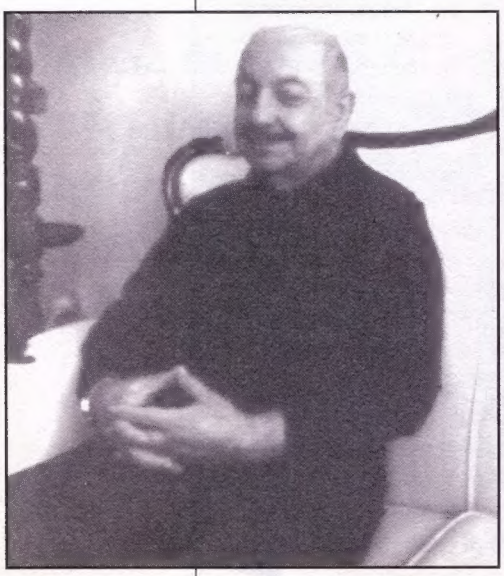

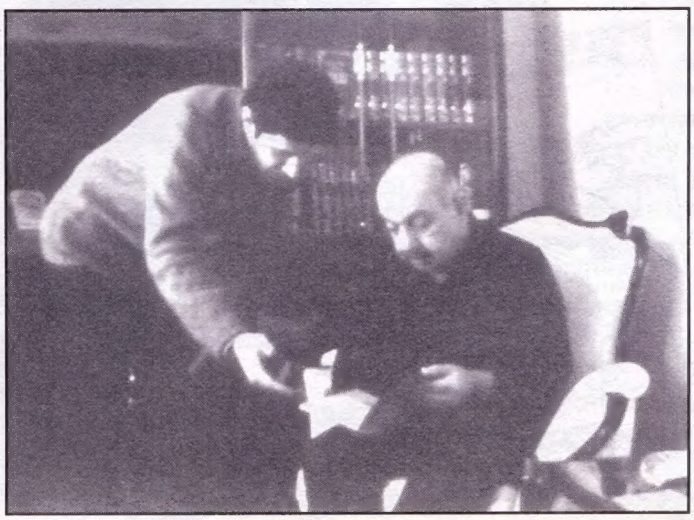

korkunç düzeye ulaşmış Demirel'cilikdi. Yaptığı ve söylediği her şey taparcasına doğru kabul edilip, onaylanıyor ve sunuluyordu. Bu akım beni çok rahatsız etti. Mesela 12 Eylül döneminde sırf Demirel'de tutuklandı diye Askeriye'nin de karşısına geçtiler. O zaman aramızda ihtilaf çıktı. Ben hiç bir zaman bir gazetenin eline kalem tutuşturulmuş bir robotu değildim. Kendi düşüncelerim ve görüşlerim vardı. Onun için tartışmaya başladık. Tartışma kısa sürdü, ayrıldım. Ha, bu ikinci ayrılışımdı.. İlkinde Tercüman Gazetesi'nden çağırdılar. Orada 1.5 sene kadar çalıştım. 1980 öncesiydi."

-Tercüman'da neler yaptınız?

"Ecevit Hükümeti yönetimdeydi. Güneş otel olayından sonra suni bir hükümet kurmuştu. Tercüman'ın başında da o yıllarda Güneri Civaoğlu vardı. Onun başkanlığında Tercüman, Kemal Ilıcak'ın şahsında sağ bir gazeteydi, tabi Ecevit'e karşı bir hayli karşı-gelme hareketine nail olduk."

-Peki, Şenol Kirpikçioğlu'nun hazırladığı Tercüman Çocuk'ta da çalışmalarınız yayınlandı.O nasıl oldu?

"Ben Refik Özdek'in editörlüğündeki dönemde Topuz çizdim. Tercüman'ın kapısından içeri adım atmamı Refik Bey'e borçluyum aslında. Çocuk dergisinde çalışmak üzere girdiğim yeni gazetemden bana yine karikatür teklifi geldi. Sonra görünüşte Güneri Civaoğlu ile anlaşamadım. Ama sanırım o da emir kuluydu. Yalnız bu dönemde aklımda kalan bir garip durum vardır. Nazlı Ilıcak'ın bize alerjisi var gibiydi. Onunla hiç tanışmadım, bize hiç görünmedi, gelmedi. Belki de önceki çalışmalarım onu rahatsız etmiş olabilir."

-Fakat kariyeriniz de Demirelcilik var, bu nasıl bir alerjik durum, anlayamadım.

"Bunu ben de pek anlayabilmiş değilim aslında... Karikatürlerim gazete içi kamuoyunda çok beğeniliyordu. İnsanlar yolda beni çevirip beğenilerini, tebriklerini, söylüyorlardı. Eksik olmasınlar... Ve gazete dışı kamuoyu yani okuyucu da son derece sempatiyle karşılıyordu çizgilerimi. Nispeten(!) başarılıydık yani..."

-Sonra Güneri Bey'le probleminiz oldu ve yeniden Yeni Asya'ya döndünüz. Can Kardeş'te bazı çalışmalar yaptınız o dönemde de değil mi?

"Elbette Can Kardeş'e Topuz çizdim yine... Ceylan Dergisi'nde başlayan Topuz serüveni Babıali'de Sabah'ta devam edip Can Kardeş'e kadar gelmişti yani... 2 veya 3 bant halinde çiziyordum... Nereye gittiysem onu da peşinden sürükledim. Yeni Asya'dan Türkiye Gazetesi'ne geçtim. Orada da uzun zaman hem karikatür hem de Topuz çizdim. Ama tuhaftır hiç bir zaman kendimi çizgiroman ressamı olarak görmedim diyebilirdim."

-Bu konuda benim ilgimi çekiyor. Bazı, ressamlarımız kendilerine "Çizer mi, Çizgiromancı mı yoksa karikatürist misiniz?" diye sorduğumda çizgiroman örnekleri yapmış olmalarına rağmen bu sıfatı kendilerine hiç yakıştıramıyorlar. Bunun size göre nedeni ne?

"Çizer olayım, o zaman çizgiroman da çizerim" diye bakardım ben. Çizgiroman ressamı olsaydım karikatür çizemezdim hiç. Bu yüzden, "karikatür yapma başımıza iş açıyorsun sadece çizgiroman yap," dediklerinde itiraz ediyordum. Bu durum en son Türkiye Gazetesi'nde başıma geldi. Giderek büyüyen gazete devletle, hükümetle ilişkilerini de geliştiriyordu. Hal böyle olunca hükümete atıp, tutmamaya, aleyhte yayın yapmamaya başladılar. Bana da böyle bir 'ikazcık' gelince, "Biz Yeni Asya'dan geliyoruz orada haksızlıklara karşı savaşçıydık burada da öyle olmak istiyoruz," dedik. "Ama dokunma, işimiz var, engel olurlar," gibilerden handikaplar beni rahatsız etti, dile getirdiğimdeyse, "Sen kendini tatmin edeceksin biz kendimizi riske edemeyiz," dediler. Karşı çıkışlarıma gelen tepkiler beni çok rahatsız etti. Aynı şey daha sonra Zaman Gazetesi'nde de başıma geldi. Orada da savaşmaya başladım. Çiller hükümetinin icraatlarını eleştiriyordum çizgilerimle. Yolsuzluklar ayyuka çıkmıştı o zamanlar. O gazetenin Yönetiminden de aynı tenkitleri aldım. "Yapma" dediler. Bir kaç defa ayrılmaya kalktım. Eve kadar gelip ikna ettiler. Ne de olsa en başta Fethullah Hoca vardı. Bütün işleri o idare ediyor, yurtdışında dahi okulları var. Hükümetten müsaadeler alıyor."

-Çok sıkı ilişkileri olduğundan dolayı onları yıpratmamak için çalışıyorlar herhalde....

"Fehmi Koru ve Mehmet Barlas'a neler olduğunu herkes biliyor. Benzeri bir durumda benim içinde vardı. Mehmet Barlas Türkiye Gazetesi'nde yorumcu köşe yazarı olarak çalışıyordu. Biraz önce anlattığım dayatmalara dayanamadı. Oradan ayrılmak zorunda kaldı. Geçti Zaman Gazetesi'ne yine aynı düşünceleri ve yazıları, ifadeleri şablon içine alma faaliyetleriyle karşılaştı ve Yeni Şafak'ta şimdi. Ben şu anda Türkiye Gazetesi'ne karikatür yapamıyorum. Çünkü tarzımı biliyorlar, karakterimi biliyorlar."

Yapmak isterdiniz değil mi?

"İsterdim."

Geçmişten gelen bir cengaverlik var serde

"Karikatürlerim gazete içi kamuoyunda çok beğeniliyordu. İnsanlar yolda beni çevirip beğenilerini, tebriklerini, söylüyorlardı."

Civaoğlu ile anlaşamadım. Bu dönemde aklımda kalan bir durum var. Nazlı Ilıcak'ın bize alerjisi var gibiydi. Onunla tanışmadım, bize hiç görünmedi...

Zaman zaman gayrişuuri Amcabey'e, ki çok özel ve güzel çizgilerdi onlar, senaryolar uygulardık. Mesela Zaman'a çizdiğim Adil Bey'de bu oldukça belirginleşir sanırım...

kü...

"Belki o kadar ateşli olamayız ama bunca seneden sonra yazışımız ifademiz biraz ilerledi galiba. Gene de memleket işleriyle uğraşmak, yanlışlıkları tenkit etmek eğilimi içimizde hep var."

-Siyasete karışmış çizim dünyasından izniniz olursa ben yine çizim dünyasına, daha doğrusu çizim dünyamıza konuyu getirmek istiyorum... Öncelik Topuz'a... Topuz fikri nasıl başladı mesela?.. Sizin kendinize has bir bir tarzınız var. Onunla benimsendi Topuz...

"Evet o tarz karikatürlerimde bile görülür. Biraz Cemal Nadir, biraz Walt Disney arası bir estetik anlayışım var."

-Ben şahsen Cemal Nadir'e daha yakın buluyorum çizginizi.

"Bizim gençliğimizde Ramizler(Gökçe), Orhan Ural, Necmi Rızalar'da vardı. Hala arasıra onların eski güzel çizgilerini görüyorum, bunlar çok ciddi çalışıyorlardı."

-Cemal Nedir'in klasik Amcabey stripti geleneği sizde de benzer uygulamalarla çizgilerinize ve strip senaryo hattınıza yansımış bence ...

"Nitekim zaman zaman gayrişuuri Amcabey'e, ki çok özel ve güzel çizgilerdi onlar. Mesela Zaman Gazetesi'nde çizdiğim Adil Bey'de bu oldukça belirginleşir sanırım. Gelelim Topuz'a, Topuz'a ilk olarak Afacan Dergisi'nde başladım. Tabii bu dergide ve diğerlerinde önce kaligrafilerini yazıyordum. Arkadaşlar o günlerde beni kandırdılar. Denize gittik sevmezdim plajları hala da öyle. Sen misin giden. Zatürre oldum. Onun üzerine evde yatıp istirahat etmek zorunda kaldım uzun süre. Yat, yat sıkıldım, ne yapayım derken bir tipleme çıkardım karalamalar yaparken. Hastalık süresinde iyice oturdu belirginleşti..."

-Pardon sözünüzü kestim ama Topuz adı nereden aklınıza geldi. Zordur çizgi karaktere uygun isim bulmak.

"Onun hesabını veremeyeceğim galiba. Tipe bir isim lazımdı, baktım toparlacık bir şey çıkarmışım ortaya. Topuz deyiverdik. Çocukken mahallede zeki, afacan, karakteri çok hoşuma giden bir arkadaş vardı. Ben ondan küçüktüm adı Teoman'dı. Onun adını da Topuz'un arkadaşına verdim. Tamer'e dönüşmesi de benim kaligrafi yazarkenki unutkanlığımdan dolayı oldu. Topuz'lara ara verince Teoman'ı unutmuşum, adını Tamer diye hatırlamışım öyle de kaldı. Bu durumu bana sonradan dizinin mudavimi arkadaşlar hatırlattılar velhasıl zatürre hastalığında ortaya çıkardığım bu karakter beni yıllar yılı temsil etti. O dönemde 16' şar sayfalık mecmua halinde 18 sayı boyunca da yayınlanmıştır. Sonra Erdoğan Egeli kendisine rant getiren Tommiks Teksas'ın balon yazılarında ben hastalanma vesaireden dolayı aksamalar yapınca Afacan dergisini yayından kaldırdı. Ben ve diğer arkadaşlar işlerini ve emeklerini sadece Teksas Tommiks'e aktarabilsinler diye. Ben de böylece Ceylan Yayınları'nda sadece kaligraf olarak göreve devam ettim."

-O ne kadar sürdü?"

"Çok uzun yıllar boyunca sürdü. Ben hatta öyle bir olay oldu ki, Erdoğan Egeli'nin babası Münir Hayri Bey ilk olarak bana gelip, "Baksana Vehip'ciğim", "Böyle bir dergi çıkarmayı düşünüyoruz, ne dersin?" diye sordu. Elime

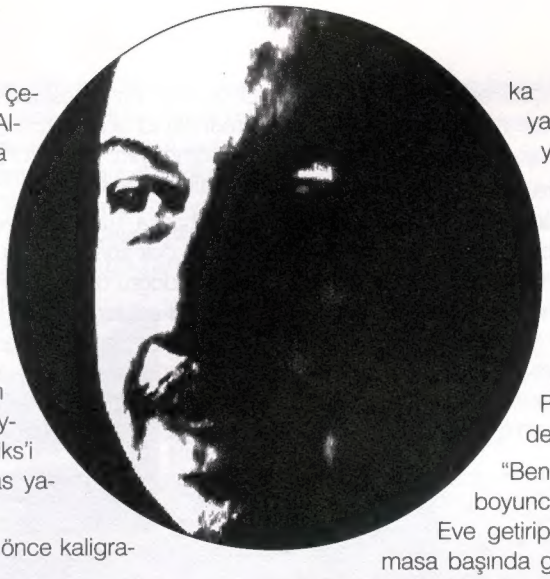

Tommiks'i tutuşturdu. Ama daha çevirisi filan yok. İtalyanca yani. Aldım baktım, başından sonuna kadar, bayağı hoşuma gitti "Valla" dedim; "Konuyu anlayamadım ama çizgisi çok güzel çocuklar buna bayılır" diye düşüncelerimi belirttim. Bir ara Necmettin Salman isminde bir zata verdi bu dergileri, "Al sen çıkar" diye. Fakat aradan zaman geçince getirip iade etti. Hal böyle olunca Erdogan Egeli Tommiks'i hemen çıkardı. Ardından Teksas yayınlandı."

-Sizin Teksas, Tommiks'den önce kaligrafistliğiniz var mıydı?

"Hayır, ilk kez onları yazdım, kendi çizdiklerimin dışında. Size ilginç bir anımı anlatayım, aklıma gelmişken. Münir Hayri Egeli çok kültürlü bir insandı. Fransızca, Almanca, İngilizce, İtalyanca bilirdi. Tommiks'i de kendisi tercüme ederdi. 2. veya 3. sayısıydı bana getirdi, "Evladım, ben vakit bulamadım bunu Türkçe'ye çevirmeye sen önceki sayfaları, sayıları da biliyorsun bir inceleyip balonlarını sen tercümesiz yazıver. Benim gitmem gerekiyor" dedi. Ben, "Aman" filan diyemeden de bırakıp gitti. Gel çık işin içinden. Yapılır mı böyle bir şey?.. Oturdu Vehip Sinan, onların başına önüne baktı, sonuna baktı, olayları takip etti, uydurdu uydurdu yazdı. Aynı şey bir sonraki sayıda yine oldu. Velhasıl Teksas, Tommiks'in iki sayısını olduğu gibi ben yazdım."

-Ceylan Yayınları'ndan çıkan başka bir dergiye de kaligrafi yaptınız mı peki? Zagor veya Kinova gibi...

"Hayır yalnızca Teksas ve Tommiks'in kaligrafilerini yazdım."

-Sizin çizimlerinizi evinizde yaptığınızı biliyorum. Gazete veya dergilere hiç gitmezmişsiniz. Peki kaligrafileri de evinizde mi yazardınız o dönem?

"Ben bütün meslek hayatım boyunca her işimi evde yaptım. Eve getirip götürürlerdi. Katiyen bir masa başında gidip çalışmadım. Şu ana kadar hep böyle oldu. Hemen hemen çalıştığım bütün gazetelerde de bu durum eleştirildi. "Gel burada yaz, çiz", dediler. Yapamıyorum, tabiatıma aykırı. Her çizerin böyle tuhaf bir tarafı var derler. Benimki de böyle işte."

-Pek fazla kaligrafistimiz yoktur aslında. Ferdi Sayışman ve İsmet Kırdar vardır eskilerden ilk akla gelen...

"Onları hiç tanıyamadım, isimlerini bile bilmem. Gazeteciler ve basın derneklerine bile üye olmadım. Pek kalabalık yerlerden, fazla kişiyle görüşüp, konuşmaktan hiç hoşlanmadım hayatımda."

-Peki Samim Utkun ile aranız nasıldı, Ceylan Yayınları'nda ve beraber çalıştığınız diğer basın kuruluşlarında, görüşür müydünüz?

"Ya işlerimi teslim etmek için ya da maaşımı almak için Ceylan Yayınları'nın idarehanesine uğrardım. Tommiks ve Teksasların kaligrafilerini bile evime getirip götürürlerdi. Seyrek de olsa oraya gittiğimde ya da yıllar sonra Türkiye Gazetesi'nde çalışırken ki o dönem Samim de orada hikayelere illüstirasyonlar yapardı. Kendisiyle bir kahve içer oturur, eskilerden bahseder, konuşurduk. Yani ayda yılda bir oturup konuşurduk. Şimdi o da emekli oldu, tamamen evine çekildi."

-Kendi yaş kuşağınızdan sıklıkla veya ara sıra görüştüğünüz çizerler var mı? Ailecek görüştüğünüz falan..

"Yok maalesef yok! Yalnız bir defa Gürbüz'ün (Azak) yazıhanesinde Suat Yalaz'la karşılaşmıştım. Gürbüz bizi tanıştırdı. Beni ismen tanırmış, konuştuk biraz, çok memnun oldu. "Görüşelim" dedik ama nasip olmadı. Fransa'da yaşıyor sanırım o yüzden görüşemedik."

-İzin verirseniz biraz daha farklı konulara geçelim. 1945 yılında Doğan Kardeş Dergisi'nde yayınlandı. Tam 54 sene önce, yarım yüzyıllık bir sanat yaşamınız var diyebiliriz rahatlıkla. Eski çalışma ortamlarını anlatırken sanki daha rahat bir çalışma ortamınızın olduğunu fakat gerek zaman, gerekse Türkiye Gazetesinde arzu ettiğiniz gibi bir çalışma, en azından istediğiniz karikatürleri yapamama gibi rahatsız ve sansürlü bir çalışma ortamında olduğunuz sonucunu çıkarıyorum. Genellikle evinizde çalıştığınız için dışarıdan baktığınızda çalıştığınız kurum ve ku-

"Ben bütün meslek hayatım boyunca her işimi evde yaptım. Eve getirip götürürlerdi. Katiyen bir masa başında gidip çalışmadım."

ruluşlar itibariyle geçen süreç içerisinde basınımızı değerlendirebilir misiniz?

"Sadece çalıştığım dergi ve gazetelerden bahsedebilirim. Çizdiğim çizgiromanlar açısından hep sevildim, beğenildim ve tasvip edildim. Ne ben sıkıldım ne onlar sıkıldı. Ama daha önce de dediğim gibi gazetelerin mahiyetlerindeki değişiklikler, politik görüşlerindeki değişiklikler, ideallerden kopma ideallerin yer değiştirmesi; eskiden siyasi idealleri vardı şimdi gazeteler ticari müesseler haline gelmeye başladı. Öyle olunca hükümet dediğimiz kurumla aralarında bir takım ilişkiler müspet veya menfi etkileşimler olmaya başladı. Onun için bizler eskiden çizebildiğimiz karikatürleri şimdi -kendi adıma konuşuyorum- çizemiyorum. O sıkıntı içindeyim. Kişiliğimi aksettiremiyorum, görüşümü aksettiremiyorum.

Bilhassa Türkiye Gazetesi yöneticileri beni bu konularda çok zorladılar, "şunu yapma, bunu çizme" diye. "Bu doğru değil, öbürü doğru bizi yanlış anlarlar," dediler durdular. Ben de karikatürden kopmak istemiyorum ne yapayım Enver Bey'le (Ören) konuştum. " Karikatürden beni kopartmayın evrensel karikatürler çizeyim" dedim. Aslında benimde sevdiğim karikatür türü budur. Şartlarım daha öncede müsait olsaydı ben

"Çizdiğim çizgiromanlar açısından hep sevildim, beğenildim ve tasvip edildim. Ne ben sıkıldım ne onlar sıkıldı."

evrensel karikatürden örnekler verirdim. Başladım evrensel karikatürler yapmaya, tabii işin içine giren bu garip sansür durumunuda hicvederek. Paralel ve meridyenleriyle bir dünya çizerdim, onunla ilgili karikatürler yaptım. Bu kez de "Vehip Sinan bitti artık dünyadan başka bir şey çizmez" Oldu diye rivayetler çıktı. Ondan sonra zaman'a geçtim. Zamanda büyük bir alan açıldı önüme. İstediğim gibi çalışıyordum. Bu kezde " bunca seneden sonra Vehip tekrar kendini buldu" dediler. Nitekim üstüste telefonlar aldım. " Yahu) dedim. " siz yanlış anladınız ilk başta, bittiğim falan yok. Sadece denizimi bitirdiler onun için yüzemiyorduk . Yoksa önündeki alanı açsınlar Vehip Sinan yine Vehip Sinandır niye bitsin. yedisinde neyse yetmişindede odur."

-Bütün bu samimi açıklamalarınız için teşekkür etmek istiyorum. Şimdi Türk çizgi dünyasından bahsetmek istiyorum. Çizgi dünyamız derken; İllütrasyon, çizgi roman, çizgi film, karikatür hepsini aynı heybede olarak düşünüyorum. Onu nasıl tarif edersiniz? Yani sizce Türk çizgi dünyasının karşılığı nedir? Ne ölçüde gelenekselliğimiz, dışa açılmışlığımız vardır? Toplumumuza ne şekilde ulaşıyor veya ulaşabiliyor.

"Çizgi dünyamızda oldukça ağırda olsa sürekli bir gelişme var. Yalnız adına şu çağdaşlık dediğimiz püsküllü belanında etkisi altında sürekli kalma, baskıyı yeme o zokayı yutma konumunda kalıyoruz sanki. Gittikçe daha çok çizer, gittikçe daha çok çizim ama bir taraftanda gittikçe daha pespaye bir karikatür anlayışı ve sanatı. Bir çok değerlerin kaybolması, haberdar bile olmadıkları bir çok değerin kaybolması üzücü. Artık bu değerlerin tarihe karışması demek ben böyle düşünüyorum. Toplumu etkisine gelince; katiyyen gittikçe toplumdan daha çok uzaklaşıyorlar. Bu sanat çevreleri veya onları oluşturanların çevreleri, ben onlara biraz ayıp kaçacak ama "teşhirci ucuz kızlar" diyorum. Bu sınıflarınların hoşuna gidebilecek ancak onları tatmin edebilecek onlara cevap verebilecek karikatür çıkıyor ortaya.

Yani çağdaşlaşma uğruna - tabii kendi anlayışlarına göre bir çağdaşlaşma-başka kalıplara girip kendilerini ve sanatlarını eksiltiyorlar."

-Peki evrensel çizgi standartlarını yakalayabilmek için Türk çizerleri neler yapmalı? Yoksa kendi ülkemizdemi sınırlı kalmalıyız? Dışa açılma veya dışarıyı yakalama, orasının standartlarıyla bir denğe kurmak gerekli değilmi?

"Karikatüristlerimizi hiç bir bakımdan eksik bulmuyorum ben. Fazlası var eksiği yok!"

-Karikatür sanatı olarak bu dediğiniz son derece doğru fakat benim kastettiğim bütünüyle çizgi dünyamız. Bir çizgi film.bir çizgi roman veya illistürasyon dallarında eksikliğimiz olduğunu düşünüyorum. En azından pazarlama veya tanınma açısından böyle

Sizin gibi dünya çizği alemini ve Türk çizği alemini takip edenler herhalde daha vakıftırlar bu konuya . Yabancı ülkelerdeki seviye ve standartları pek iyi bilen bir insan değil. Mukayeseyide sağlıklı yapamıyor.

-Tekrar Topuza gelebilirmiyim? Şimdiye kadar kaç tane topuz macerası çizdiniz?

"Oo, onu söylemem imkansız. Çok uzun yıllardır devam ettiği için tam olarak bilemeyeceğim. Derği halinde çıkanları oldu, sadece gazete stripi olarak kalan maceralarda bir hayli fazla. Onun çeteresini ancak sizin gibi araştırmalar çıkarırsa öğrenebiliriz."

-Peki sizce Topuz nasıl bir kişiliğe sahip? Nasıl bir çizgi karakter? Kimdir Topuz,neler yapar?

"Benim yapamadığım herşeyi yapıyor bence. Adalet peşinde koşar bilhassa..."

-Klasik bir kahraman havası var topuzda benim gördüğüm. Çocuk olmasına rağmen.

"Evet, gözü pektir,boyundan büyük işleri kıvırır, büyük adam gibidir. Bir büyük adam gibi düşünür. Kendisini özellikle bir şey zanneden,kaba kuvvete güvenen kişilere karsı alaycıdır. Kendisini iyi savunur ve onları küçük düşürürcesine mağlup eder.

-Bütün bunlarıda sözle yapar benim gördüğüm. Pek öyle şiddete başvurmaz değilmi?

"Evet doğru. Vurdulukırdılı değildir Topuz... öyle şeyler hiç yoktur." Peki ben size birşey sorabilirmiyim ? Bu durum size sizce olumlu bir durummudur?

Evrensel barışı yakalamak açısından ve çocuklara daha çok hitap edip, ulaşabilmesi açısından çok olumludur şiddet olmaması bir çizgiromanda. Konusal bir istikrarınız sözkonusu ayrıca... Karakteriniz de ilerleyen macereler boyunca bir kişilik diğişikliği olmuyor.Hepsi aynen korunuyor geçen yıllar içerisinde.

-Bu konuda bizde başka örnek yokmu yani?

"Elbetteki var.ilk aklıma gelenler; Turhan Selçuk'un Abdülcanbaz'ı ve Mıstıkin Uzay Çocukları çizgiromanları ... Bunlarıda Topuz'la aynı katagoriye dahil edebiliriz. Abdülcanbaz'ın kötüleri dize getirmek için kullandığı muşhur Osmanlı Tokadı vardır. Ama Topuz ve Uzay Çocuklarında bu küçük şiddet unsuru bile yoktur. Hele kan yaralanma hiç yoktur. Topuz çok daha insancıl ve nazik halleder bu türden mese-

"Karikatüristlerimizi hiç bir bakımdan eksik bulmuyorum ben. Fazlası var eksiği yok!"

leleri. Hatta diyebilirimki düşünceleri, fikirleri, sözleri ile ezer karşısına çıkan kötüleri...

-Sizdeki tiplemeler de bana herzaman biraz sembolik gelmiştir. İnsan-ı Kamil'i Topuz kötüleri ve kötülük düşünenleri ise Nefsaniyeti sembolize eder. Bu temsillendirme sizde daha belirginleşiyor.

"Evet onlar henüz kendini bulamamış insanları temsil eder. Cabbar bir kimsenin şeytanımsı. boynuzlu olarak çizmemde bunların bir göstergesidir belkide... Ama macera içerisinde kişiliği yavaş yavaş gelişme gösterir. Yerine oturmaya çalışır. İnsancıl macera ve insancıl karikatür, benim ürünlerim bu çerçevede oldu devamlı yada olmaya çalıştı. Bu yüzden içlerinde birtane bile ölü bulamazsınız.

-Topuz bizim çocukluğumuzda okudugumuz bir çizği karektardi. Benim dikkatimi çeken bir şey vardır. Genellikle topuzda fon olarak kullandığınız mekanlar hep çöl edasındadır. Palmiyeler vardır. Kent merkezli değil yani, bir rüyada gibi oluyorsunuz. Maceralarda diğer çizgi romanlardakinden farklı olarak Topuz bir çocuk kahramandı. Hem o masalımsı, rüyamsı çöl atmosferi hem de diğer unsurlar beni alır götürürdü. Sanki dünyadan kopardım... İçim aydınlanırdı mesela... Gönlüm ferahlardı.

"Onlar henüz kendini bulamamış insanları temsil eder. Cabbar bir kimsenin şeytanımsı. boynuzlu olarak çizmemde bunların bir göstergesidir belkide... Ama macera içerisinde kişiliği yavaş yavaş gelişme gösterir."

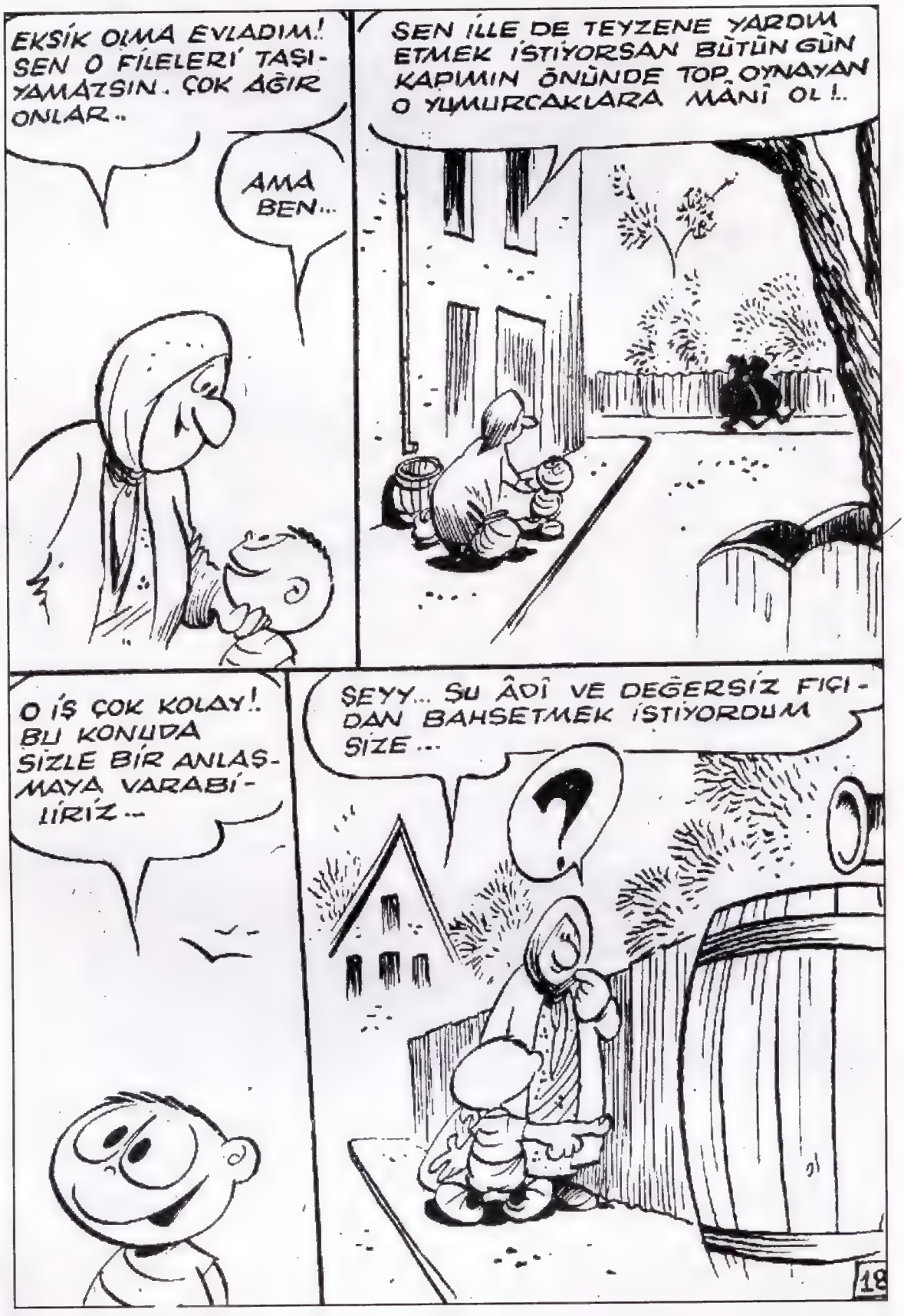

"Çok doğru çok haklısınız. Yalnız bunun başlangıcı şöyle çok yoğun çalışma tempolarında kaldım. Üç, dört ayrı iş birden yapardım gazetelerde. Karikatürler, kaligrafi, çizgi roman, vinyetler birbirine karışırdı. Biraz vakit ekonomisi olsun diye böyle bir yöntem seçtim. Diger bir nedende çizgi romanlarda otomobildi, apartmandı hem teferruatlı hemde çok raslanan objeler. Ben onlardan biraz sıyrılmaya çalıştım. Buda çizgilerime rüyamsı bir hava kazandırdı. Oksijen soluyorsunuz bu karelerde..."

- Siz doğayı çiziyorsunuz..

"Evet ben piknik yaptırıyorum. Şehirden uzaklaştırıyorum ve kendimde uzaklaşıyorum böyle çizerek. Dertler problemler kaybolup gidiyor bir anda..."

İnşallah bu meslek fikirsiz,felsefesiz,muhtevasız sanat çevrelerinden kurtulup bundan sonra pozitif manada değer bulması ve okuru bilinçlendirip bilgilendirmesini umut ediyorum. Temennim bu... ' Ne yapıyoruz biz yahu ?' noktasına gelirlerse iyi olur, gerisi kendiliğinden gelir.

-Elinize sağlık. Türk Çizgi Dünyasına kazandırdıklarınız,harcadığınız tüm emekler için teşekkürlerimizi sunuyoruz. Bize zaman ayırdığınız içinde ayrıca teşekkür ediyoruz. Sağolun... Ağzınıza sağlık...

■

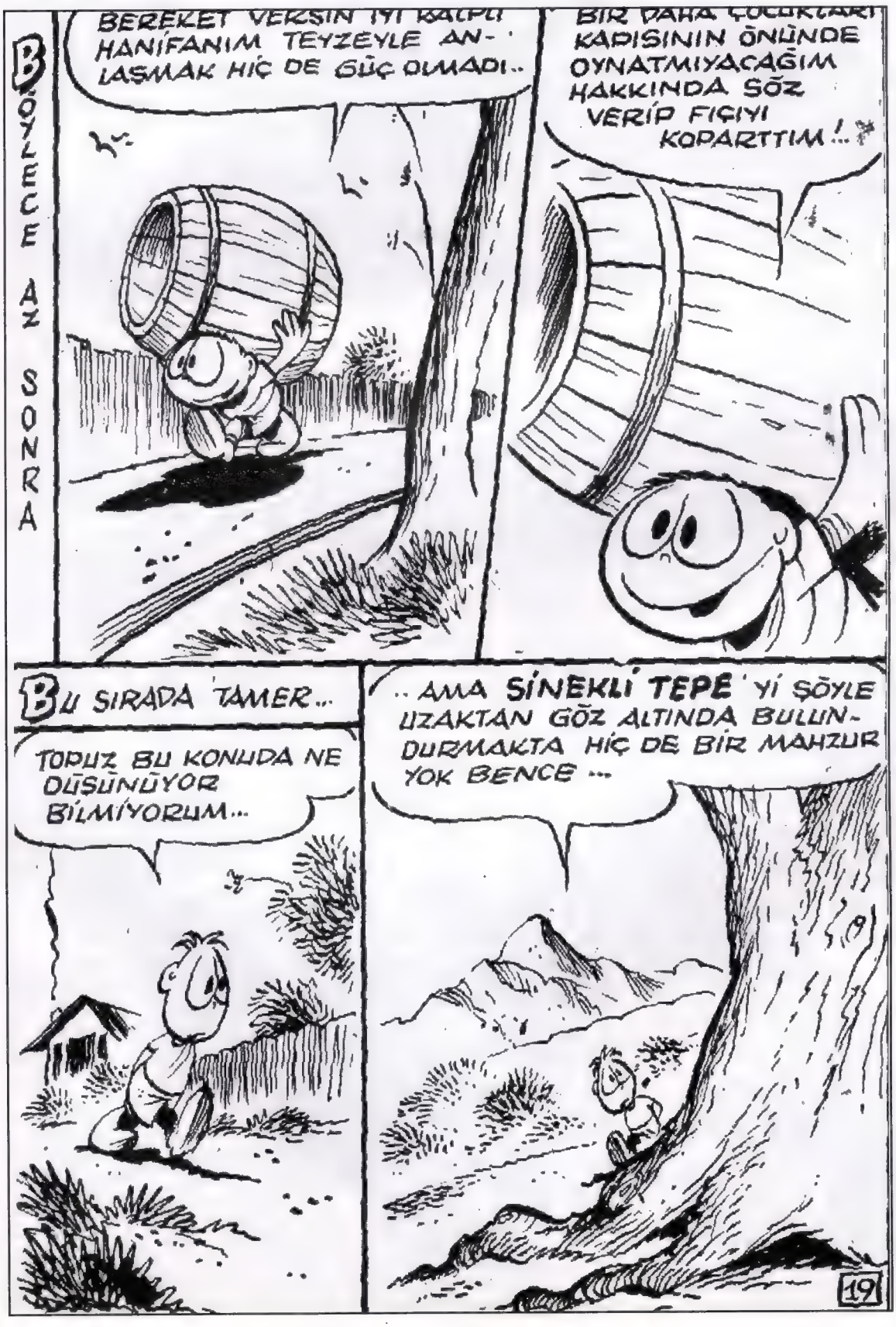

"Ben piknik yaptırıyorum. Şehirden uzaklaştırıyorum ve kendimde uzaklaşıyorum böyle çizerek. Dertler problemler kaybolup gidiyor bir anda..."

BİR ÇİZGİROMAN

İSMET KIRDAR

İSTANBUL'UN FETHİ

İSTANBUL'un FETHİ

Yazan-Çizen İSMET KIRDAR

Peygamber Efendimiz, bir Hadis-i Şerifinde "İstanbul'u fethedecek kumandan ne güzel kumandandır, ordusu ne güzel ordudur" buyurmuş, bu söz Sultan II. Mehmed'in gönlüne ateş gibi düşmüştü. "İstanbul'u alacak ve Osmanlı Devleti'ni dünyaya açacaktı. İstanbul'a sahip olan dünyaya hükmederdi. Bu maksatla tanıtta geçer geçmez çalışmalara başladı.

Rumeli Hisarı'nı kurdu, koca toplar döktürdü ve bir gün...

"DERHAL TOPLARIN DÖKÜMÜ BİTİRİLSİN!.. BİZANS'IN BÜTÜN YOLLARI KESİLSİN!

"DEMEK TEK UMUTLARI MACAR VE HAÇLILAR? ÖYLE OLSUN.. YARINDAN SONRA HAZIRLIKLAR BİTİYOR SIRA YOLA GELİYOR-

"YALNIZ VEZİRİNİZ ÇANDARLI BİZE ENGEL OLMAK İÇİN ÇALIŞIR-FETİH İŞİNİN OLAMIYACAĞINI YAYAR..

KİM NE DERSE DESİN DUYMAYIN.. BİZİ YOLUMUZDAN KİMSE ALIKOYAMAZ.. BU İŞ OLACAK..

IIci Mehmed'in dediği gibi birkaç gün sonra muhasara ordusu büyük kara surlarının karşısında yerleşmiş Münadiler savaşı avaz avaz bağırarak ilan ediyorlardı.

...ÖLEN ŞEHİT KALANLARDA GAZİ.. EYY YİĞİTLER BÜYÜK PADİŞAHIMIZIN EMRİNİ DUYUN, ÖLMEK VAR DÖNMEK YOK! SAVAŞ BAŞLADI.. MUBAREK OLAAA....

PEYGAMBERİMİZİN BUYRUĞU, YERİNE GELMELİ YÜRÜYÜN GAZİLER!

Bu arada Osmanlı filosu yeni yapılan gemilerle takviye ediliyor, Marmara'nın mavi sularında devriye geziyordu..

BİZANS'IN BÜTÜN YOLLARI KESİLSİN, KARADAN VE DENİZDEN KUŞATILSIN!..

GÜNLERDİR DOLAŞIRIZ NE BİR BİZANS, NE DE CENOVA GEMİLERİNE RASTLARIZ PAŞAM..

İSTANBUL'UN FETHİ

İSTANBUL'UN FETHİ
Yazan-Çizen İSMET KIRDAR

Padişahın ateş emrini vermesi üzerine otağı hümayun önünde duran toplar müthiş bir gürlemeyle ateşlenmiş, dev topların ağzından korkunç alevler fışkırmıştı..

BOOM!

Granit güllelerden biri Topkapının burçlarından birine ulaşınca tahribat yapmış ve sonrada kilisenin duvarını delmişti...

CRAK

"ÇABUK GERİ ÇEKİLİN.. BURÇ YIKILIYOR.. AHH!..

"MAHVOLDUK! HER TARAF ÇÖKÜYOR? OHH?

DÜŞMAN BÜTÜN GECE YIKILANI TAMİR EDER..

"ETSİNLER! BİZ DE ONLARIN YOKLUKLARINI BEKLERİZ. SONRADA TOPA TUTARIZ.

"İMPARATOR'UN EMRİ BU! KIYAFET DEĞİŞTİRİP, YARDIM GELMİŞ GİBİ HALKI OYALAYACAĞIZ HEMEN İŞE KOYUL!..

GÜZEL DERSİNİZ. AMA.. HALKI OYALAMAK NEYE YARAR SANKİ?.

"YARINDAN SONRADA DEVAMLI TOP ATIŞLARIYLA BİZANS'I YIKARIZ!..

Surlar önündeki amansız mücadele devam ederken, öteden gemiler karadan yürütülüyordu...

"GÖREYİM SİZLERİ YİĞİTLERİM, SAHİ BAZLARIM GAYRET GAYRET.. İSTANBUL BİZİM OLMALIDIR..

KIRDAR İSMET ©

Bizans dört bir yandan kuşatılınca büyük hücumlar başlamıştı.. kan, ateş gürlerce sanki bulut olup yağdı yağdı sonra o mübarek an gelip çattı...

ALLAH ALLAH ALLAH...

"BAKIN!, BİRİ SURLARA ÇIKMAYI BAŞARDI!, VURUN ONU...

"HANGİ BİRİNİ VURACAĞIMIZI ŞAŞIRDIK KUMANDANIM.. AH?.

ULUBATLI HASAN'I KORUYUN! ALLAH, ZAFER KAPILARINI ÖNÜMÜZE AÇIYOR.

Ulubatlı Hasan yüzlerce ok yemiş dayanıyor, dayanıyordu.

EŞHEDÜ EN LÂİLÂHE İLLÂLLAH VE EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDEN ABDÜHÜ VE RESÛLÜHÜ...

DAYAN UU BATLI BİZ GELDİK.. DAYAN! VURUN, KIRIN KÜFFARI...

Sancak elden ele geçti ama artık burç'a dikilmişti...

ALLAH ALLAH ALLAH..

HÜCUM YİĞİTLER HÜCUM!... ALLAH, PEYGAMBER İÇİN...

BİR ÇİZGİROMAN

İSMET KIRDAR

İSTANBUL'UN FETHİ

Karikatür ve iletişim..

Karikatür çağımızın en etkili ve vurucu iletişim biçimlerinden biri olarak kabul edilmektedir. İletişim açısından bakıldığında karikatür şu süreci izler:

Karikatürcü, bildiri (mesaj) yayınlayan bir verici (emmetteur) durumundadır. Güncel olaylar, akımlar, düşünceler, görüşler, duygular, ekonomik, toplumsal ve siyasal tutum ve davranışlar, yaşam koşulları, çelişkiler, tutarsızlıklar, insanların budala yanları karikatürcüyü etkiler. Karikatürcü "umwelt" denen çevresinde hergün yüzlerce mesaj olarak algılanır. Karikatürcüyü etkileyen ve algılayan bu öğeler ya iletişim araçlarıyla, basın yoluyla, radyo ve televizyonla, filmlerle kendisine ulaşmaktadır, ya da karikatürcü kendi çevresine bakarak, kendi gözlemleriyle bir takım sonuçlara varmaktadır. Karikatürcünün başkasının aracılığı ile aldığı mesajlara da "yaşanmış (vital) mesajlar" denmektedir.

Bu mesajlar karikatürcüde bir tepki hazırlığı, bir "stimulation" yaratıyor. Böylece karikatürcü görsel bir mesaj hazırlamaya başlıyor.

Burada bir kodlama işinin ortaya çıktığını görüyoruz. Her karikatürcünün olayları, düşünceleri, duyguları kendine göre bir anlatma biçimi vardır. Karikatürcü kendine öz bir anahtar, bir şifre, bir kod kullanır. Bu bakımdan her karikatür bir bulmaca sayılır. Karikatürcü yapıtını hazırlarken kodunun çabuk çözülmesini ve okuyucuda bir şok, bir darbe etkisi yaratmayı ister. Bunun için de bir takım simgeler yaratır. Kod bu simgelerdedir.

Karikatürcü bu koşulları altında hazırladığı yapıtını genellikle kitlesel bir iletişim aracına verir. Bu araç gazete, dergi veya kitap, afiş veya televizyondur. Bazen de karikatür doğrudan duvara çizilir. Bir solanda sergilenir, seramik veya yontu biçiminde olur. Havlu, mendil ve gömlekleri süsler. "Gacet" (Büyükler için çağdaş oyuncaklar) biçiminde çoğaltılır....

Karikatür çeşitli kanal ve araçlarla başkalarına ulaştığı zaman bu "başkaları" birer "alıcı (recepteur)" durumunda olurlar. Alıcının ilk işi karikatürcünün kodunu bulmak, bulmacayı çözmek olacaktır. Kimi kod kolay çözülür; karikatürcünün ne demek istediği bir bakışta anlaşılır. Okuyucu yumuşak bir darbe yemiş gibi olur ve kendine göre ya kahkahalarla güler ya da gülümser. Kimi kod da kolay kolay çözülemez; okuyucuyu uzun uzun düşündürür. Ama sonunda okuyucu karikatürü anladığı zaman derin bir zevk duyacak ve bunu anlamış olmakla biraz da övünecektir. Bir emek sonu duyulan haz kolay ve ucuz zevklerden daha anlamlı ve daha bilinçlidir.

Bazen de okuyucu karikatürcünün kodunu hiç çözemez. Kafasını öyle uzun uzun yormak istemez. Usanır, bıkar. Bir daha da o karikatürcüyü anlamaya çalışmaz. Okuyucunun karikatürden vazgeçmesi karikatürcünün başarısızlığıdır. Dar bir aydın ve sanatçı azınlığı için mi çizmek gerekir, yoksa çok geniş okuyucu kitleleri için mi? Bu sorun çözümlenmiş değildir; her karikatürcü kendine göre bir yol izler. Her karikatürcünün kişisel veya toplumsal bir sanat anlayışı vardır; bu tartışılamaz.

Karikatürcü yapıtlarında durmadan kendi çevresinin, toplumun, insanlığın ve evrenin sorunlarını simgelerle yansıtan, sivrilikleri gözden kaçırmayan, eleştiren, cin gibi akıllı, yaratıcı bir çizgi sanatçısıdır. Karikatürcü toplumun ve güncel olayların dışında kalamaz elbette. Karikatüre genellikle şunlar konu olur:

- Güncel siyasal olaylar: Devlet ve hükümet başkanları, bakanlar, parti liderleri, seçimler, yasalar, bürokrasinin dar sınırları ve zorlamaları, polis, adliye, özgürlüklerin kısılması... Bunlar yüz yıllardan beri en çok işlenen konulardır.

- Sosyal ve ekonomik olaylar: Fiyat artışları, yaşam pahalılığı, ücretler, sendikalar, grevler, işsizlik, taşıt araçları, temelini yitirmiş kurumlar, alienasyonlar, yabancılaşmalar her ülkede sık sık ele alınan konulardandır.

- Uluslararası olaylar: Baskı rejimleri, saldırılar, savaşlar diktatörlük eğilimleri, darbeler.

- Aşk, erotizm, seks ilişkileri, aldatılan kocalar, kılıbık erkekler, kaynanalar...

- Futbol maçları, kış sporları, plajlar, turistler, tatil dönüşleri, balıkçılık avcılık...

- Televizyon programlarındaki aksaklıklar...

- İnsanların budalalıkları: Bunlar karikatürcülerin hiç bir ülkede hiç tükenmeyecek olan kaynaklarıdır.

- Saçmalıklar: Karikatürcünün en çok işlediği konu budur herhalde. Her yerde karikatürcüler zaman zaman "absurde" denen konulara el atar, kara mizaha ve gerçeküstü konuları ele alırlar. Bunların göze görünür bir güncelliği yoktur. Ama, yine de bu tür saçmalıkların gerisinde güncel koşulların esintileri sezilir. Okuyucu bunları kendi kafasında çözümlemeye, yorumlamaya çalışır. Bir takım yaklaştırmalar yapar. Çizgileri arasında bazı gerçekleri bulur. Baskı rejimlerinde bunlar kulaktan kulağa fısıldanır...

Evet, karikatür bütün bu geniş kapsamı ve çoğulcu özgürlük anlayışı içinde vurucu ve sarsıcı bir iletişim bildirisidir. İletişim alanındaki son teknolojik gelişmeler karikatüre yeni olanaklar sağlamıştır. Karikatür özgürlük ortamında da gelişir, baskı rejimlerinde de. Bazen gazeteci susturulur, ama karikatürcü çizer. İnsanların budalalıklarıyla uğraşır... Gazetecinin, sanatçının açık açık söyleyemediğini karikatürcü öyle bir ustalıkla anlatır ki... Mesaj mesajdır. ■

Karikatürcü hazırladığı yapıtını genellikle kitlesel bir iletişim aracına verir. Bu araç gazete, dergi veya kitap, afiş veya televizyondur. Bazen de karikatür doğrudan duvara çizilir. Bir solanda sergilenir, seramik veya yontu biçiminde olur.

KARAMİZAH MERKEZİ "KARİKATÜR

OKULU" ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI

NİYE ÇIKTIK?...

Hah! ver elini Abi... Çıktık sonunda

İyi güzelim çıktık da niye çıktık anlamış değilim.

Yavrucum elindeki flamanın ne olduğunu biliyonmu? Yok!... Teke yavrusu gibi takıldın peşime. Dağ havası bile sana yaramamış... Zihnin açılsaydı bari... Lan oğlum buraya gelirken mizah dağının zirvesine Cillop flamasını dikeceğimizi söylemedim mi!...

Aha ulan diktim. Nasıl eyi oldu mu? Ne şeyimize yaradı bilmiyom ama, keşke kafana saplasaydım. Belki beynindeki tıkalı delikleri açabilirdim diyorum.

Tamam... tamam... uzatma inelim artık.

!...

Dağcılık kursunu yarım bıraktığını söyleme...

Bize de sadece çıkmayı öğrettiler.

Ee!... Ne halt edicez eşolşek!...

Tabi abi kabahat sende... Hocalarla dağa tırmanırken adamları aşağı yuvarlayan sendin!

Ne diyim oğlum! Allah, Hasan, Nuri, Şafak ve Ahmet hocalarımızın taksiratını afetsin

Hü. Hüa. Hü.. Napıcaz biz oğlum onu söyle!...

Abi kurtulduk, kurtulduk... Aha burda bir asansör var... Ki!... Ki!...

Hadi ya!... Ehi... Hi... Eki... Hi...

KARAMİZAH MERKEZİ "KARİKATÜR

AZ PİLAV ÜSTÜ İSTANBUL GÜNLÜĞÜ

HOCA- 458 fethi. sözlüye!.
FETHİ- Hocam gelemem.
HOCA- Hava muhalefeti sebebiyle yollar kapandı tabi.
FETHİ- Hocam çalışamadım.
HOCA- Niye?
FETHİ- Dün bizim apartmanı polis bastı. Öğrenci mi, terölist mi ne varmış. Bir gürültü, bir gürültü üüf üf!
HOCA- Etkili bir bahane. Kabul ediyorum. 821 Nurcan sen gel.
NURCAN- Gelemem hocam.
HOCA- Müsait değil misin?
NURCAN- Çalışamadım.
HOCA- Sebep.
NURCAN- Bizim mahallede asker uğurlaması...
HOCA- Bahaneye bak. Bu uğurlama seni niye sarstı kızım, asker yakının mıydı?
NURCAN- Yok hocam. Uğurlama sırasında havaya ateş edildi. B alkonlarda vurulan beş kişiden biri yakınımdı. Abimi hastaneye kaldırdık da...
HOCA- Anaa! Geçmiş olsun kızım. Ohalde 701 Şemsi sen gel bari.
ŞEMSİ- Gelemem hocam.
HOCA- Deprem oldu sende buna bozuldun tabi.
ŞEMSİ- Öyle sayılır. Bizim gecekonduyu belediye yıkmaya geldi. Babam kendini ve beni yakmakta tehdit etti. Belediye evi yıktı, babam kendini yaktı. Bende çalışamadım.
HOCA- Ha... Hu!.. Geçmiş olsun yani. Peki 176 Semiha sen ne diyorsun.
SEMİHA- Hocam boğazda bir gemi karaya oturdu.
HOCA- Anlıyorum bu sana nasıl yansıdı?
SEMİHA- Bizim mahalle boğaza yakın da... Gemi'deki petrol sızıntısından faydalanmaya çalışan mahallelinin bir kısmını polis götürdü. Bir kısmıda gemiyle birlikte yandı. Ben hafif yakınlarla olayı atlattım. Bakın.
HOCA- Yeter! 916 Tahsin. Sen anlat.
TAHSİN- Çarkıfelekte arabayı kıl payı kaçıran babmı dün gömdük çalışamadım.
HOCA- Evde oturup çayını içerek gününü geçiren bir babayiğit yok mu!
GÜLİZAR- Hocam. Nihatgiller geceye kadar oturmuşlar. Çakda içmişlerdir belki. Sonrada mahalledeki suyun radyasyonlu olduğu ortaya çıkınca hastaneye şey etmişler.
HOCA- 755 Sami hasar bildir!
SAMİ- Hasar masar yok hocam.Elektirikler kesikti çalışamadım.
HOCA- Ohh be! Nihayet tanıdık bir ses duydum. Kalk tahtaya kalk. Bana eskiyi anlat. Bana mutluluğu anlat. Esip geçmeyi anlat. Bu ne yaa!

Cafer Hadimoğlu

OKULU" ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI

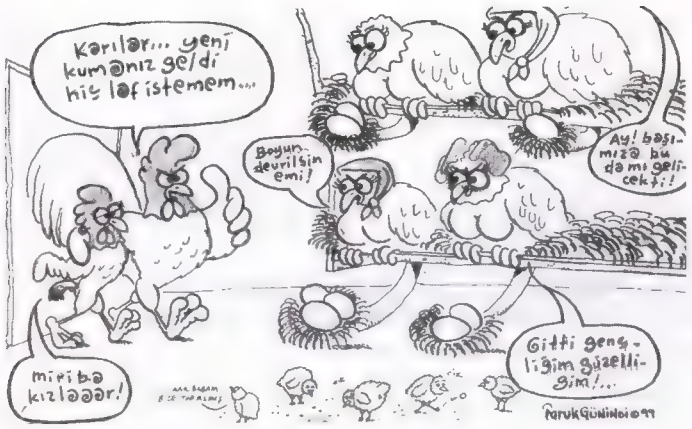

KARAMİZAH MERKEZİ "KARİKATÜR

OKULU" ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI

Taş Devri'nde geçen aile dizisinde olaylar Fred ve Wilma'nın uyumlu karı-koca etrafında başlar. Giderek köpek yerine besledikleri sevimli dinozor yavrusu Dino ve diğerleriyle gelişir..

CORDEN, SEZAİ AYD

HAKAN ALPİN

Yabba- dabba- duu... Bir başkasının ünlü yaptığı bir rol veya karakteri tekrar canlandırmak, yeni bir imajla onun şov dünyasırdaki kariyerini devam ettirmek alengirli işlerden birisidir. Hatta bu rol bir çizgifilmin hayalgücü sayesinde iki boyutlu olarak ortaya çıkan bir karakterinden ibaret olsa bile...

1960'larda Amerikan ABC Televizyon'unda tam altı(6) mevsim boyunca prime-time denilen en fazla izliyicinin ekran karşısında olduğu saatlerde yayınlanan bir çizgifilm dizisinden, Flinstone'den bahsedeceğiz... Ya da yaklaşık onbeş yıldır Taş Devri ismiyle ülkemizde de çeşitli televizyon kanallarından yayınlanmış olan Çakmaktaş-lar'dan...ABD'deki büyük ve ünlü çizgifilm şirketlerinden biri olan Hanna Barbara'nın ürünü olan Çakmaktaş Ailesi, kariyerini yaklaşık otuz yıldır televizyon kanallarında, çizgi-roman dizilerinde ve sinema filmlerinde başarıyla devam ettiriyor.

Çook çok eskilerde, Taş Devri'nde geçen bu aile dizisinde olaylar genelde Fred ve Wilma isimli uyumlu karı-koca etrafında başlar. Giderek köpek yerine besledikleri sevimli dinozor yavrusu Dino, ezeli komşuları Bamey ve Betty Moloztaş'ında seriye sık sık katılmasından dolayı birbirinden komik maceralar sürer gider. Bütün tiplemeler konunun geçtiği Taş Devrine gayet uygun hareket eder, giyinirve eşyalar kullanırlar. Hatta hatta ulaşım araçlarıdahi oldukça komik olmasına rağmen, seyrine daldığımıza gözün rahat alıştığı ilkel (!) formlardadır. Ve yine karakterin yaşadıkları döneme son derece uygun isimlendirilmişlerdir. Mesela Taş Devri'nde karnınız acıktığında ayaküstü yiyebileceğiniz şey bir hamburger yerine onun yerini alan lezzetli bir Dino (zor) burgerdir. Canınız müzik dinlemek istediğinde ise, gramofon yerina yamru yumru bir plaka yerleştirip, bunu kuyruğu çekildiğinde gagasını bu plakaya değdirip çalmasını sağlayan bir Taş Devri kuşu ile oluşturulan ilkel bir mekanizmayla yapabilirsiniz. Ya da mutfak ve banyoda musluk niyetine bir mamutun hortumunu, siren yerine ise yine kuyruğu çekilen bir kuşun cırtlak sesini duyabilirsiniz. Bu ilkel olmalarına karşın son derece iyi düşünülmüş, mantıklı ve dizi seyredilirken size normal gelen pek çok detayla karşılaşırsınız.

Başlangıçta sadece Fred ve Wilma'dan oluşan Çakmaktaş Ailesi'ne Fred'in kaynanası, amcası gibi akrabalar ve bir de dünya tatlısı bebek eklenmiştir. Fred'le Wilma'nın bebekleri olan ve Çakıl adı verilen bu kız çocuğu ile aynı anda daimi koşullar Moloztaş Ailesi'nin de Bam-Bam adını verdikleri bir evlatlık edinmeleriyle dizi daha da renklendi. Diziye bebek olarak dahil olan bu yeni ve sevimli karakterler, dizi ilerledikce çocuk, genç kız ve delikanlı haline gelmiştir. Bu durum çok az sayadaki çizgi karakter için böylesi bir yaşlanma süresi işletilir, pek çoğu ise aradan onyıllar geçmesine rağmen ilk maceralarindaki yaş ve görüntülerini korurlar.

Oldukça uyumlu birer çift olan Çakmaktaş ve Moloztaş Aileleri aynı zamanda çok iyi bir komşuluk ve dostluk ilişkisinide sürdürürler.Sanki Lorel - Hardi'den esinlenerek yaratılan Fred ve Bamey kendilerini orjinallerinin beyazperdedeki düşünce ve haraket kalıplarından müteşekkil bir alan oluşturmuşlardır. Hantal ve iri görüntüsüne karşın son derece kurnaz olduğuna inanan Fred'le çok akıllı olmadığının farkında olan Barney ikilisi dizinin mizah ve güldürme merkezini, platformunu oluştururlar. Wilma ve arkadaşı Betty kocalarının aksine daha akıllıdırlar.Ama bu üstünlüklerini kocalarını veya başka insanları ezmek onlar üzerinde egolarını tatmin etmek için kullanmazlar. Onların işbirliği, gelişen kötü durumu düzeltmek için halisane bir kalple ve kimseyi yıpratmadan, kibarca konuyu halletmek maksadıyla gündeme gelir. Kadınların oluşturduğu bu ikili ise, 'canciğer kuzu sarması' misalidir.Hemen her konuda birbirlerine güvenir, karşılıksız olarak destek ve yardımcı olurlar. Hele zor durumların halledilmesinde Wilma'nın bulduğu çözümle hiçbir kadın çizgi karakterin erişemeyeceği kadar üst düzeydedir. Gerek Fred'in, gerekse Fred tarafından ayartılmış Barney'le ikisini yola getirmek için devreye girerler. Onların kendi başlarına sardıkları belaları bertaraf edebilmelerine yardımcı olurlar.

Çook eskilerde geçen bir aile dizisi "Taş Devri"nde ezeli komşuları Bamey ve Betty Moloztaş'ında seriye sık katılmasından dolayı birbirinden komik maceralar sürer gider...

IN VE TAŞ DEVRİ...

Yazımın başlığını ve giriş paragrafına gelirsek; Çakmaktaş'ların bu denli sevilmesinin bir nedeni de, bütün çizgifilm karakterlerinin ana sorunu olan önemli bir konunun son derece etkin bir biçimde halledilmiş olmasıdır. Çizgifilmlerin izleyiciye sunulması esnasında iyice belirginleşen bu önemli konu seslendirme'dir. Tabi birde olayın diğer bir boyutu da filmin başka ülkelerde yayınlanması sözkonusu olduğunda devreye girer; Dublaj.

Yazı başlığımızı oluşturan Henry Corden, Sezai Aydın ve Taş Devri üçgeninden Taş Devri köşemizi belirginleştirdiğimize göre şimdi diğer iki isimden önce daha az bilinenine geçelim isterseniz. Yani Henry Corden'a .1977 yılında Flinstone dizisi onyılı aşkın bir süredirAmerikan ve pek çok dünya ülkesi televizyonlarında devam ederken gerek diziyi hazırlayan teknik ekibi gerekse tüm Flinstone hayranlarını üzen bir olay yaşandı. Dizide Fred Flistone'u seslendiren aktör Alan Reed bir süredir devam eden hastalığından kurtulamayarak hayatını kaybetmişti. Tüm Flinstone ekibi, bu üzücü olayın şokunu yaşarken gündeme oldukça önemli bir sorun çıkmıştı. Fred'i şimdi kim seslendirecekti?..Birkaç belirgin ismin dışında başka adaylarında adının geçiyor olmasına rağmen önemli görev HenryCorden'a verilmişti. Hanna- Barbara şirketinin uzun süredir devam eden bu aile çizgifilm dizisinin aldığı rating puanları oldukça yüksekti. Bu nedenle alan Reed'in ölümünden sonra bu zor işi devralan Henry Corden bunun nasıl birşey olduğunu biliyordu.

Corden hayatını sadece seslendirme yaparak kazanan bir sanatçıydı. Hanna- Barbara'nın sabit seslendirme sanatçılarının arasına 1961 yılında katılmış olan Corden, Fred'i zaten gayet iyi tanıyordu. Ve Fred'in bir iki bölümünde şarkı söylemesi gerektiğinde Reed'le bu işi paylaşıp Fred'in şarkılarını söylemiş, yine iki bölümde yer alan Reed'in hastalığının işini yapmasına engel olmasından dolayı sesini onun sesine benzeterek Fred'i konuşturmuştu. Yine de Reed'in yerini devamlı alacak olması Corden için bir gerginlik kaynağı olmuştu. Bunda da şaşılacak birşey yoktu aslında, çünkü o zamana kadar Fred Flinstone genç Amerikalıların kültürel yaşam felsefelerinin derinlerine dek girmişti. Gençler herhangi bir olaydaki sevinçlerini, Tarzan'dan sonraki en belirgin ve bilinen çizgi karakter çığlığına sahip olan Fred'in ünlü Yabba-Dabba-duu'sunu haykırıyorlardı.

Kendi yeteneklerinden emin olmasına rağmen Flinstone teknik ve seslendirme ekibinin de bu durumu nasıl karşılamayacağını bilemiyordu. Özellikle Wilma'yı seslendiren Jean Wander Pyl ve Barny Ruble'i seslendiren Mel Blanc onu yeni Fred olarak kabul edecekler miydi? Sonuçta Corden, Reed'in ölümünden sonra Fred'i ilk kez seslendirdiğinde ekipteki yeni daimi arkadaşları, hem de izleyiciler onu ve oluşan ses rengi değişikliğini hemen kabullenmişlerdi. Ve Corden'i gerginleştiren ortam bu ilk seslendirmeden sonra dalıp gitmişti. Aslında ekrandan yansıyanlardan bile Corden'in sesini ne kadar Reed'e benzetmeye - hem içgüdüsel, hem bilinçli olarak- çalıştığı farkediliyordu. Bu ses değişikliği hem endüstrinin içinden, hem de dikkatli kulaklara sahip izleyicilerden fark edenler de çıkmıştı tabii... Ama Corden genelde benimsemişti, önemli olan da buydu. Geçen yıllar ve ilerleyen bölümlerden sonra kendi

Henry Corden'a 1977 yılında Flinstone dizisi onyılı aşkın bir süredirAmerikan ve pek çok dünya ülkesi televizyonlarında devam ederken gerek diziyi hazırlayan teknik ekibi gerekse tüm Flinstone hayranlarını üzen bir olay yaşandı.

Bütün tiplemeler konunun geçtiği devire gayet uygun hareket eder, giyinir ve eşyalar kullanırlar. Ulaşım araçları bile oldukça komik olmasına rağmen, gözün rahat alıştığı ilkel form-

Fred'inin Reed'in Fred'inkiyle karşılaştırması Corden'i hep rahatsız edecekti ama bu çok da önemli değildi.

Yeri gelmişken, bu konuda küçük bir değerlerdirme yaparsak; Reed Fred'i seslendirirken kendi doğal sesini kullanırken; Corden ise, önce varolanı taklit edip sonra, yavaş yavaş ses tonunu giderek çizgifilmdeki Fred Flinstone karakterine uygun bir ses tonu haline getirmiştir. Derinden gelen, hafif pürüzlü ve sert vurgulamaların olduğu yeni seslendirme anlayışıyla birlikte Corden, Fred'in sesini giderek kendi ses tonuna daha rahat kullanabileceği hale getirmişti.

Corden, mesleğini o kadar icra ediyordu ki ondan o dönemin meşhur dizisi Smokey The Bandit'in rahatsız edici diyaloglarını değiştirmesi konusunda yardım bile iistenmişti.

Yeniden Flinstone'a dönecek olursak, öncelikle bu sevimli ailenen bir gazeteci olan Jackie Gleason'un Hooney Mooners'ından (Balayıcılar) ilhamla ödünç alınarak senaryolaştırıldığını ve sonrasında ekranlara taşındığını belirtmek lazım. Jackie Gleason, Fred'i kendi eserinde bu değildi elbette-kendi karakter ve kişiliğinden esinlenerek hazırlamıştı.Ve Gleason, Flinstone'u ilk seyrettiğinde tazminat davası açmak istemişti. Ama Çakmaktaşlar o kadar popüler ve sevilebilir hale gelmiştir ki, Jackie Gleason bunu kendisiyle bağdaştırmayarak (!) davadan vazgeçmişti. Ralph Kramden-Gleason'un tiplemesinin ismi buydu Fred arasındaki benzerlikler üzerine de birşeyler yazmak gerekirse; öncelikle Ralph gibi Fred de fazla zeki olmasına karşın öyle davranan fakat tüm bunlara rağmen yine de sevilebilir bir tip. Birisi; ki Taş Devri'de bu genelge Wilma olur, serüven sonunda onun (Fred'in) deyim yerindeyse bilyelerini toplamasına yardımcı olur. Fred Amerikan toplumunun aynasıdır bir yerde, yani aşağı yukarı herkes onun gibidir: Kendi ruhlarına tamamıyla bir kaptan misali rota çizip yön verecek kadar zeki değildir. Hemen her konuda ihtiyaç olsun olmasın yardım bekleriz. Tabii bu ruh hali Fred Çakmaktaş'a benzeyenler için geçerlidir.Yine de nasipte varsa alırız da...

Corden, mesleğini o kadar icra ediyordu ki ondan o dönemin meşhur dizisi Smokey The Bandit'in rahatsız edici diyaloglarını değiştirmesi konusunda yardım bile istenmişti. Flinstone'dan önceki kariyeri ise oldukça güçlüydü. 1947 yapımı The secret Life Of Walter Mitty'de Danny Kaye'e karşı ünlü Boris Karloff'la kötü adamı oynamıştı. 1952'de ise Elia Kazan'ın Viva Zapata'sında, 1955'de Jupiter's Darling'de ve 1956 yılındaysa Charliton Hestonle The Ten Commandments'da (on emir) rol almıştı.Bunların dışında çok sayıda değişik rollerde oynadı. Kötü adamlar, komikler, iyi-kötü yabancılar vs...

Hollywood'daki insanların belli bir tiplemeyi geliştirme eğilimleri vardır. Halbuki Corden bunun tam tersini gerçekleştirmiştir. Çok iyi bir ajans olan Hershell'e kayıtlıydı. Bu ajans onu Hanna & Barbara'nın genel editörlüğüne dek götürdü ve işte herşey böyle başlayıverdi.

Yıllar sonra Corden, Flinstone'un gerçek oyuncularla sinema filmi çekilirken yapılan röportajda ; "Nötürel bir acı çektim John Goodman'ın bu rol için neden uygun olduğunu görebiliyordum. Tek sorun çizgifilm yerine gerçek artislerle bunu çevirmek doğru birşey mi? Başka bir açıdan da 'işe yarıyorsa iyidir' deyip denemek lazımdır," demişti.

"Fred Flinstone'un son zamanlardaki sesi olarak hatırlanmaktan mutlumusunuz?" sorusuna ise; "Herhangi birşeyle hatırlanmak harika değilmi, ne olursa olsun," diye yanıt vermişti. ■

Gümen, Rakım Çalapala'nın yazdığı Nasreddin Hoca serisine 1944'da başladı. Aynı yıl iki Türk çocuğunun macerasını konu alan "Dünyayı Geziyoruz"u da yayınlıyordu...

Can Baba ve Sururi

HAKAN ALPİN

Kimseden lafını esirgemeyen, hazırcevap bir Bektaşi erenleri..." 1952 yılında Hürriyet Gazetesinde yayınına başlayan Canbaba okurlarına Bektaşi fıkralarında fırlamış izlenimi veren sevimli ve canayakın bir çizgi karakterdi. Çizeri Sururi'nin (d. 1920) 1944-46 arası Tahsin Demiray'ın sahibi olduğu Türkiye Yayınevi bünyesinde çıkan dönemin en etkin ve çok satan çocuk dergisi olan Çocuk Haftası'nda çizdiği Nasreddin Hoca'nın senek ve yuvarlak tatlılıktaki çizgilerinin bir devamıdır. Canbaba. Çocuk Haftası'na başlangıcından itibaren kapaklar çizen Sururi Gümen önce, 1943'te Walt Disney'den esinlenerek Yaman İza'yı çizdi. 1944 yılından itibaren ise Rakım Çalapala'nın yazarlığını yaptığı Nasreddin Hoca serisine başladı. Aynı yıl içerisinde reel çizgilerle hazırladığı iki Türk çocuğunun maceralarını konu edinen Dünyayı Geziyoruz'u da dergi içersinde yayınlandı. Sururi'nin çizim çalışmaları 1946'da Çocuk Haftasında Görünmeyen Adam'la devam etti. daha sonraki yıllarda yayına yeni başlayan Hürriyet Gazetesine geçen Gümer burada ilk olarak o yıllarda dünyanın başına bela olan Kore Savaşı ile ilgili olarak 'kunuri Savaşı'nı gazetenin ilk sayfasına hazırladı.

1952 yılında ise Canbaba ile okurlarının ve sanatının en iyi ve devamlı işlerinden birine başladı. Renkli bantlar halinde yayınlanan Canbaba eski İstanbul'un bir sakinidir. Kendi halinde pek işi, meşgalesi olmayan Baba Erenler, zaman zaman demlenen (içki içen) sarıklı, cübbeli, esprili, hazırcevap ve sempatiktir. İçki içmesi her zaman başına dert olmasına rağmen yine de vazgeçmez. Gülhanım'la beraber mutlu bir evliliği vardır ve bu da hayatın keyfini çıkarmaya çalışan Canbaba'ya enerji verir.

Cemal Nadir'in ölümsüz Amcabey'inin değişik bir versiyonu niteliğine de bürünen Canbaba iyi giyimli, krravatlı, takım elbiseli Amcabey'inin sarık, cübbe takılmış hali gibidir bazen. Yıl olarak farklı bir İstanbul'da yaşayan Canbaba Sururi'nin henüz beş yıl önce hayata gözlerini yuman (1947) Cemal Nadir'in ekolünü devam ettirdiği bile söylenebilir. Çizgisel olarak stil benzerliklerinin dışında senaryo konular ve tiplemelerin karakter yapıları elbette birbirinden oldukça farklıydı. Dürüst yardımsever Amcabey'e karşı, çıkarcı, ehli keyf Canbaba.

Sururi Canbaba'yı portre olarak ortaya çıkarırken Türk kültürünü ve folklorünü oluşturan temel öğeleri çok iyi kullanıp, tutulan bir çizgiroman bantı hazırlamıştır. Yerel mizah motiflerinin candamarı fıkralar, Canbaba'da zaman zaman olduğu gibi aksettirilmiştir. Hatta birkaç Bektaşi fıkrası Sururi'nin elinden ahenkli bir dille birlikte aynı bantta kullanılmıştır.

Sururi Gümen Canbaba'dan sonrada önemli eserler vermiştir. Amerika'ya gitmeden önce yine Hürriyet Gazetesinde 'Dördüncü Kattaki Adam'ı (1954) ve Vasafi Maksu takma ismiyle Yüzyıl Uyuyan Adam adlı bir Bilim kurgu çizgiroman hazırlamıştır. Yüzyıl uyuyan Adam oldukça enteresan öğelerle beslenmiş, konusu oldukça oturaklı bir çizgiromandır. Batman'daki Bruce Wayne benzeri sadık uşağı ile yaşayan, klasik bir genç zenginin gelecekte yaşama isteği doğrultusunda bilimadamlarının bulduğu bir formülle 100 yıl uykuya dalıp, aynı şekilde uyanmasını anlatır. 2050 yılının modern ABD ve İstanbul'unda maerelar yaşayan kahraman öncül bilimkurgu çizgiromanlarımızdan birisi olarak tarihe geçmiştir.

Sanat yaşamına uzun yıllar ABD'de de devam eden Sururi'yi Canbaba'sıyla andıktan sonra onun güzel çizgiroman kareleriyle sizi başbaşa bırakıyoruz.

Çizgi romanlarda 3.sınıf konumuna düşen yan tiplerden sadece üçünün yaşam normlarını, karşılaştıkları dışarıdan matrak, içerden dramatik ve dayanılmaz gelen olayları hatırlatmaya çalışa-

ÇİZGİ KAHRAMANLA

MİZAH KÜLTÜRÜ

Hepinizin bildiği gibi çizgi romanlarda genelde kahraman olgusu ön plandadır. Yani bütün konular ve olaylar bir kahramanın etrafında örgütlenir. Yan tip(lemeler) dediğimiz karakterler ise, kahramanın yanında yer alan ona yoldaşlık, arkadaşlık yapan, dertlerini paylaşan mücadelelerinde ona partner olan kimselerdir. Bunların dışında çizgi romanlarda bir de pek kimsenin dikkat etmediği 'yanın yanı' tiplemeler ve alışılagelen mekanlar vardır.

Bu yazımızda çizgi romanlarda –neredeyse– üçüncü sınıf konumuna düşen yanın yanı tiplemelerden sadece üçünün yaşam normlarını ve onların karşılaştıkları dışarıdan matrak, içerden dramatik ve dayanılmaz gelen olayları sizlere hatırlatmaya çalışacağız. Amacımız bu tiplemelerin okurları güldürürken düştükleri komik durumları açmaktan ziyade, kahramana, onun yaşadığı olaylara ve ister istemez yanındaki herkesi bulaştırdığı zorlu uğraşlarda yanındakilerin karşılaştıkları aşağılayıcı haller, katlandıkları ve atlattıkları tehlikeler olacaktır.

İlk örneğimizi Asteriks'ten seçtim: Asteriks'i hepiniz bilirsiniz eminim, hani şu ufak tefek Galyalı cengaver, tek kişilik ordu, Sezar'ın ve bütün Roma askerlerinin başının belası, Hopdediks'in biricik dostu, yedi düvele nam salan sempatik adam. Hatırladınız değil mi?... Hah, tamam işte o! Güzel. Peki kaçınız Asteriks'le ilgili bilgiler aktarırken sevimli mi sevimli, cesur, yaşı küçük kendi yapmak istedikleri büyük, minnacık köpeği İdefiks'i hatırladı. Veya hanginiz Asteriks'in ve ortamının çetelesini verirken unutkanlığımdan veya kasıtlı, taraflı tutumumdan dolayı Idefiks'i hatırlamadığımı fark etti. Aynı teessüfsel durumlar Tenten'den bahsettiğimde Fındık (orj. Milou) ve kaptan Swing'den konuyu açtığımda Puik için de geçerli olacak mıdır peki?...

Asteriks'in Terrier cinsi köpek yavrusu İdefiks, bir ele sığacak kadar küçüktür. Küçük olduğundan cesur olmasına rağmen aptalca hareketler ve oyunlar yapar.

En n'apalım, hâl böyle olunca ben ve benim gibi olanlara da 'bu konudaki eksikliğimizi bir an önce gidermek gerekiyor' deyip kendimizi İdefiks, Fındık ve Puik'in açısından konuya bakmaya zorlamak düşüyor...

Önce İdefiks...

Çizgi roman ve çizgi film kahramanı Asteriks'in köpeği olan İdefiks'in (orj Dogmatix) yaşadığı zaman olan, İsa'dan önce 50 yılında Romalılar, Bizim köy (Orj. Armorica) hariç bütün Galya'yı (orj. Gaul) fethetmişlerdi.

Bizim köy diye anılan bu minnacık köy, iyi niyetli ve yardımsever, fakat yeri geldiğinde müthiş bir savaşçıya dönüşen Galyalı Asteriks ve iri arkadaşı, dostu, kankası Hopdediks tarafından korunmaktaydı.

Şefleri Toptoreks'ten balıkçısına, şair-ozan Dertsiziks'ten yaşlı bir Druid büyücüsü olan Hokusfokus'a (or. Gotafix) kadar bütün köy halkı sempatiklikte birbiriyle yarışırlar. İş, –maceralar boyunca süren– Romalılar'ın ele geçirebilmek için bu sevimli minik köye saldırmalarına geldiğindeyse; Büyücü Hokusfokus'un ormanda çeşitli şifalı otları toplayarak yaptığı 'Deve gücü tazı hızı" isimli sihirli şerbeti içerek bunu beraberce engellerler. Bilinmeyen bazı gizli formüllerle yapılan sihirli şerbet sayesinde kazanılan süpürgeçle kuvvet kazanarak Romalıları komik bir biçimde döverek, kurdukları me'şum planları rahatlıkla bozarlar.

Asteriks'in terrier cinsi köpek yavrusu İdefiks, bir ele sığacak kadar küçüktür. Henüz çok küçük olduğundan dolayı cesurca olmasına rağmen aptalca hareketler ve oyunlar yapar. Mesela Asteriks veya Hopdediks koca bir kayayı öteye attığında, İdefiks büyük bir sadakat ve iyi niyetle bunun peşinden getirmek için koşar.

Kleopatra ile olan Mısır macerasında Hopdediks, yanlışlıkla büyük Sfenks'in burnunu kırdığından Mısırlı'ların durumu anlamaması için bunu gömer. İdefiks ise büyük bir yardım etme çabasıyla gömülen şeyi kazıp çıkarmaya çalışır. Maceralardan birinde sevimli köpek yavrusu da Hokusfokus'un Deve gücü tazı hızı şerbetinin bir kısmını kazara içer, ve tabii ki bir kurdu yenecek kadar güçlenir, kuvvet kazanır. İdefiks beyaz bir köpektir. Kahverengi kulak uçları ve minik kahverengi bir kuyruğu vardır.

Yazar Rene Gosciny ve çizer Albert Uderzo tarafından yaratılan bütün bu karakterler ilk defa 29 Ekim 1959'da haftalık bir Fransız dergisi olan 'Pilote'ta yayımlanmıştır. Ondan sonra pek çok sayıda macerası yine aynı dergide tefrika edilirken bir yandan da gördüğü ilgiden dolayı macera albümleri çıkarılmıştır. Bunlardan benim en beğendiklerim arasında; 1967'de yayımlanan Asterix the Gaul, 1968'deki Asterix and Cleopatra ve 1969'daki Asterix and the Big fight var-

dır.

Ve Fındık....

Fındık (orj. Milou) ise genç maceracı Tenten'in (orj. Tintin) Fox-Terrier'idir. Tenten bir haber muhabiridir ve bu uğurda yaptığı araştırmalar onu dünyanın her tarafına taşımakla kalmaz, uzaya bile sürükler. Fındık her zaman Tenten'in yanındadır. Tenten duymasa bile

ARININ DİKKATİNE...

onunla konuşur. tabii bu konuşmalar aslında oluşan durumu okura daha iyi açıklayabilmek içindir. Her Tenten macerasında birçok kez Fındık okura dönüp şikayetlerde bulunur. Örneğin "bir köpek böyle nasıl uyuyabilir?", "Bu işe bulaştığımızdan beri bir türlü kafamı dinleyemedim", gibi...

Tabii şikayet etmekte de haklıdır zavallı küçük beyaz köpekçik. Zira, tam keyifle sandalyenin üzerinde kıvrışmış yatıyorsa, büyük bir olasılıkla onun üstüne oturulacaktır. Biri şapkasını fırlatıyorsa, bu da kesinlikle Fındık'ın kafasına geçecektir. Tenten bir valiz hazırlayacak olsa, Fındık bunun içinde kazaren kilitli kalacaktır. Birisi Tenten için ilaçlı bir içecek hazırlasa ve ortalığa bıraksa, buna ilk Fındık ulaşacak ve içecektir. Tenten onu birine emanet etse, bu kişinin gelende bir kaçık ve deli olduğu ortaya çıkacaktır. Mesela mavi Lotüs serüveninde, tenten yaşlı Wan Chen-Yee'yi ziyaret etmek üzere Çin'e gitmiştir. Ve Fındık'ı bu kişinin oğluna emanet eder. Köpeği almak için geri döndüğündeyse onu bir sandalyeye bağlanmış olarak bulur. Ağzı kapatılmış ve bağlanmıştır ve genç oğul onu koca bir bıçakla kesmeye hazırlanmaktadır. Bunca istismara rağmen Fındık sahibinin yanından ayrılmaz. Ve onu incitmeye kalkışacak herkese saldırmakta hiç duraksamaz... Herhangi bir şey yapamadan baygın düşecek olsa da. Fındık konuştuğu zaman daha önce de belirttiğimiz gibi onu sadece okurlar anlayabilir. Okurlardan başka çizgi romandaki karakterlerin hepsi "Woooh!"dan başka ses duymaz.

Tenten maceraları İngilizce'ye çevrilip yayımlandığında Miliou'nun ismi Snow, (kar gibi) olarak değiştirilmişti. Tenten Belçikalı ressam Herge tarafından yaratılmıştır. Ve ilk kez 1929'da Le Petit Vintieme dergisinde yayımlanmıştı. Le Petit Vintgtieme Siecle haftalık çizgi roman ilavesinde ilk macerası olan Tintin in The Land of The Soviets (orj. Tintin Au Pays Des Soviets) çıkmıştı. karakterin popülaritesi The Journal'in yayımıyla ilgili şans vermiştir. Düzinelerce Tenten macerası albüm formatında toplandı ve yayınlandı. 1960'da Raymond Leblanc, –The Journal Tintin'in eski editörü bir seri çizgi filmlerin yayın formatında Tintin et le Temple du Soleil adıyla bir çizgi film de hazırlanmıştır.

Ve Puik....

1966 yılında ilk kez yayımlanmaya başlayan ve ünlü İtalyan çizgi roman üreticileri EsseGesse'in son muhteşem baş yapıtı olan Kaptan Swing'i (orj. Il Comandante Mark) Uzun süredir ayrı kalmış olsak da hepimiz hatırlarız...

Giovanni Sinchetto, Dario Guzzon ve Pietro Sartoris'ten oluşan EsseGesse mahlasıyla kendilerini tanıtan çizgi roman tarihin bu gizemli büyük ustaları, Kaptan Swing'den önce de önemli çizgi roman kahramanları yaratmışlardı. Çizgi roman deyiminin yerine kullanılan Teksas (orj. Il Grande Blek, 1954) ve Tommiks (orj. Capitan Miki, 1951) bunlardan en fazla bilinen/sevilenleridir. Bu ikisine Kinova'yı da (orj. Kinowa, 1950) ilave edersek EsseGesse'nin üretim çapı hakkında daha iyi bir fikir sahibi oluruz. Kaptan Swing, hemen söyleyelim bi'kere... Zalim İngiliz sömürgeciliğine karşı koyan ünlü sivil savunma maksatlı vatansever millitarist birlik Ontario Kurtlarının lideridir. Bu zorlu savaşta; kendilerini bu kutsal uğraşa adamış Ontario Kurtları adı ile anılan grubu ve ezeli dostları Mister Blöf (orj. Mister Bluff) ve yedi göllerin şefi olan kızıldereli büyülerinden anlayan Gamlı Baykuş'u da (orj. Gufo Triste) alan Swing uzun şapkalı kısa akıllı İngiliz askerlerine Amerika'yı dar eder.

Tabii bunları anlatırken –her zamanki gibi– çok önemli bir tiplemeden (en azından bu yazıda böyle) bahsetmeyi yine unuttuk: Mister Blöf'ün asil bir ruha sahip sokak köpeği Puik'ten söz ediyorum elbette ki....

Evet, Puik bir sokak köpeği olmaktan ileri gidemese de, ona en çok sahip çıkıp besleyen iki kişinin (Mister Blöf ve Kaptan Swing'in 'ilelebet' sevgilisi Betty) ara sıra onun için söyledikleri "O, Ontario Kurtlarının en cesurlarından birisidir," ifadesini gerçekten hak edecek kabiliyettedir. Bu sözcükler söylendiğinde bırakın duruşunu, yürüyüşü bile değişir gariban Puik'in.

Aslında Puik de bu çizgi romanın diğer ana karakterleri kadar ön plandadır. Fakat diğer hemcinslerinin başına gelen şey onu da bulur. Dört nala giden atlarının yanında onları takip edebilmek, yardımına ihtiyaç duyduklarında orada olabilmek için yorgunluktan dili bir karış dışarıda olanlarla Puik'in bu fedakar davranışları ne dikkat çeker, ne de takdir edilir. Varsa yoksa insanlar...

Puik'te bu noktada uğradığı haksızlığı giderebilmek için dişlerini konuşturur. Puik'in Gamlı Baykuş'la uğraşması, onun kaba etlerinin hatırını bolca ve her fırsatta sorması aslında bir anlamda kendini ifade etme biçimidir.

Çünkü bu sevimsiz ama zevkli işlemi yerine getirebileceği bir İngiliz vardır, bir de Gamlı Baykuş, İngilizler zaten düşman olduğundan dolayı onlardan alınacak bir intikamın da pek bir anlamı yoktur. Eee, sahibi Mister Blöf'ü veya güzeller güzeli Betty'i de ısıramaz doğal olarak, Kaptan Swing'i ise hiç düşünemez bile... Ön plandaki ana karakterlerden geriye kala kala bir tek bahtsız Gamlı Baykuş kalır.

Hal böyle olunca 'Puik-Gamlı Baykuş meydan muharebeleri' maceraların arasında sık sık karşımıza çıkar. Puik tek sağlam silahı olan dişlerini kullanırken, kendi kişisel intikamını almak için Puik'le uğraşan ve onu devamlı "pire torbası", diye aşağılayan Gamlı Baykuş oldukça ilginç yöntemler bulur. Mesela Puik'in yiyeceğine uyku ilacı katarak önce uyumasını sağlar. Ardından kendinden geçmiş olan Puik'i tutup bir fıçıya koyar ve Ontario Gölüne atar. Veya kılık değiştirip, köpeğinden şikayetçi olduğunu belirterek onu İngilizlere satar. Ya da onu, büyük dedesinden öğrendiği büyülerle durdurmayı dener. Hiç bir sonuç alamadığında ise Puik'in dişlerini çekinmeden daldıracağı yere ya bir kapan koyar ya da tadı acı bitkisel bir karışım sürer. Ama iş, sömürgeci İngilizlere yakalandığındaysa diğe-

Puik bir sokak köpeği olmaktan ileri gidemese de, ona en çok sahip çıkıp besleyen iki kişinin ara sıra onun için söyledikleri "O, Ontario Kurtlarının en cesurlarından birisidir," ifadesini gerçekten hak edecek kabiliyettedir. Bu sözcükler söylendiğinde bırakın duruşunu, yürüyüşü bile değişir gariban Puik'in.

Puik'in olabileceğini veya bizim için bir şeyler yapmaya çabalayan bir İdefiks olabileceğini ya da bizim duymadığımız konuşma balonlarına sahip olan ve bizden şikayetlenen bir Fındık olabileceğini de düşünebilmeliyiz.

Anlatılmaya çalışılan üç köpek de, bütün sevimlilikleri-ne rağmen, insan karakterlerin dozu yüksek istismarı ne-deniyle, göründükleri kadar mutlu olamadıkları ortada...

ri onu hapisten kurtarabilmek için ölümüne bir strateji geliştirecek kadar ezeli rakibine sevgi beslediği de ortaya çıkar. Ama bu durum genelde hapisteki Gamlı Baykuş'un ya Puik tarafından kurtarılması ya da Puik'in ölümüne bir yorgunlukla Kaptan Swing ve Mister Blöf'e haber vermesi şeklinde olur. Yani sonuçta borçlu kalan hep Baykuş'tur. İsminin başındaki 'gam' yüklü betimlemenin de bu kendince üzücü durumdan kaynaklandığına dair rivayetler olmasına rağmen, henüz kesinlik kazanmış değildir.

Puik'in hoşlanacağı dişi köpeklerle tanışmasına engel olan veya olmayan çalışan ya da kendisinden iri ve vahşi köpeklerle tanışmasıp kuyruğu kıstırıp oradan uzaklaşmasına vesile olan da yine Gamlı Baykuş'tur.

Kısacası, amaçları olan özgür Amerika hayaline ve birbirine sıkı sıkıya bağlı Ontario Kurtları arasında yer alan sıska, pireli, iyi beslenemeyen, sürekli oradan oraya kendini yanlarında koşmak zorunda hissettiği sahibinin ve arkadaşlarının bindikleri atlarının kaldırdığı tozları yutan Puik'in hayatındaki tek eğlencesi İngilizlerin ve Gamlı Baykuş'un hassas yerlerinin hatırını sormaktır. Bu sıkıcı yaşam normlarının aslında talihsizlik olduğu herkesçe malumdur. Puik'in çizgi romanlarında yer alan hayvan karakterleri içinde en şanssızlarından biri olduğu sonucunu rahatlıkla çıkarabiliriz....

Puik'in hayatındaki tek eğlencesi İngilizlerin ve Gamlı Baykuş'un hassas yerlerinin hatırını sormaktır. Bu sıkıcı yaşam normlarının aslında talihsizlik olduğu herkesçe malumdur.

En dostlarımıza ve bize..

Bu üç köpek tiplemesinin –belki şimdi fark ettiğiniz zorlu çizgi roman yaşantılarının elbette ki somut dünyada bir önemi ve değeri yoktur. Ancak bu tiplemelerden ve yaşadıklarından çıkarmamız gereken insani açılımlar veya öğütler olduğunu düşünüyorum....

Yukarıda öykülerini, yaşadıklarını anlatmaya çalıştığım üç köpek de, bütün sevimliliklerine ve okurlarının kendilerini, yaptıkların keyifle izlemeye devam etmelerine rağmen etraflarındaki ana ve yan insan karakterlerin dozu genelde yüksek istismarları nedeniyle, göründükleri kadarıyla pek mutlu olamadıkları sonucu ortaya çıkıyor...

Anlaşılan o ki, gerçek hayatta kimi eşe dosta hava atmak maksadıyla, kimi hayvanları koruma ve sevgi besleme adına, kimi de akla hayale gelmedik ego tatminleri uğruna yaklaştığımız veya yanımıza yaklaştırdığımız, aldığımız dört ayaklı dostlarımızdan esirgediğimiz şeylerin ara sıra çizgi romanlardaki temsilcilerinin teslim etmemiz bir hayli gecikmiş hakları da giriyor. 'Anlayan' olabilmenin 'bilen'de kalabilmenin gereklerinden biri de bu olmalı. Oldukça farklı bir bakış açısından değerlendirmeler yaparak, İdefiks, Fındık ve Puik'le örneklemeler vererek aslında yansıtmaya çalıştığım şeyin insani samimiyet olduğunu itiraf etmeliyim. Bütün bu eserlerde, yani bahsi geçen çizgi romanlarda ortak bir nokta vardır ki, ana ve yan karakterlerin İdefiks, Fındık ve Puik'in oluşturduğu 'insanlar tarafından anlaşılamama' handikapını bertaraf ettiği aşikardır. Bu nokta, SAMİMİYET'tir. Eğer bu çizgi romanlardaki karakterler ve olay örgüleri samimiyetten uzak bir duygu yapısı içerisinde olsaydı, sanırım o üç köpekte sahiplerini terk ederlerdi. Besledikleri bütün samimiyet, sadakat ve özveriye rağmen sevilmedikleri ve sevgilerine saygı duyulup, karşılık verilmedikçe aradaki o sihirli bağ'ın kurulması da imkan olmazdı...

Sahip olduğumuz erdemlerimizin değer kriterinin, çevremize olası en geniş açıdan ve detaylarıyla 'bakabildiğimiz'le ölçüldüğüne inanıyorsak...

Aldığımız/verdiğimiz kararların sonucunda, etrafımızda bizimle birlikte oradan oraya koşturup duran bir Puik'in olabileceğini veya bizim için bir şeyler yapmaya çabalayan bir İdefiks olabileceğini ya da bizim duymadığımız konuşma balonlarına sahip olan ve bizden şikayetlenen bir Fındık olabileceğini de düşünebilmeliyiz. Erdemli bir insan olmanın yolu biraz da buradan geçiyor galiba? Ne dersiniz? ■

BİR ÇİZGİ USTASI

GRANGER

ayhan Ruhi bey'in intiharı...
72 yaşındaydı... canınızı sıkmak istemem... ama bana ilginç-acı-ürkütücü geldi... öyle olunca paylaşmak gerek... -hafiflemek için- neyse... bir haftadır kimseyle konuşmuyordu... "konuşamıyordu" mu demeli? dilinden anlamıyorlardı... çok yalnızdı. cemil bey haklıydı... bu "tekamülü sade sey'retmek kafi değil" demişti... bahsi de mektubun bir yerine koyacaktı... tam iskemle devrilirken "bak gördün mü, mektubu eski türkçe yazıp bıraktık... anlayan birini de bulup okutmazlar... ihmal ederler..."
iy'ce idrak ederek yazmalıyım
Kemal Gökhan

BİR ÇİZGİ USTASI

HASLET SOYÖZ

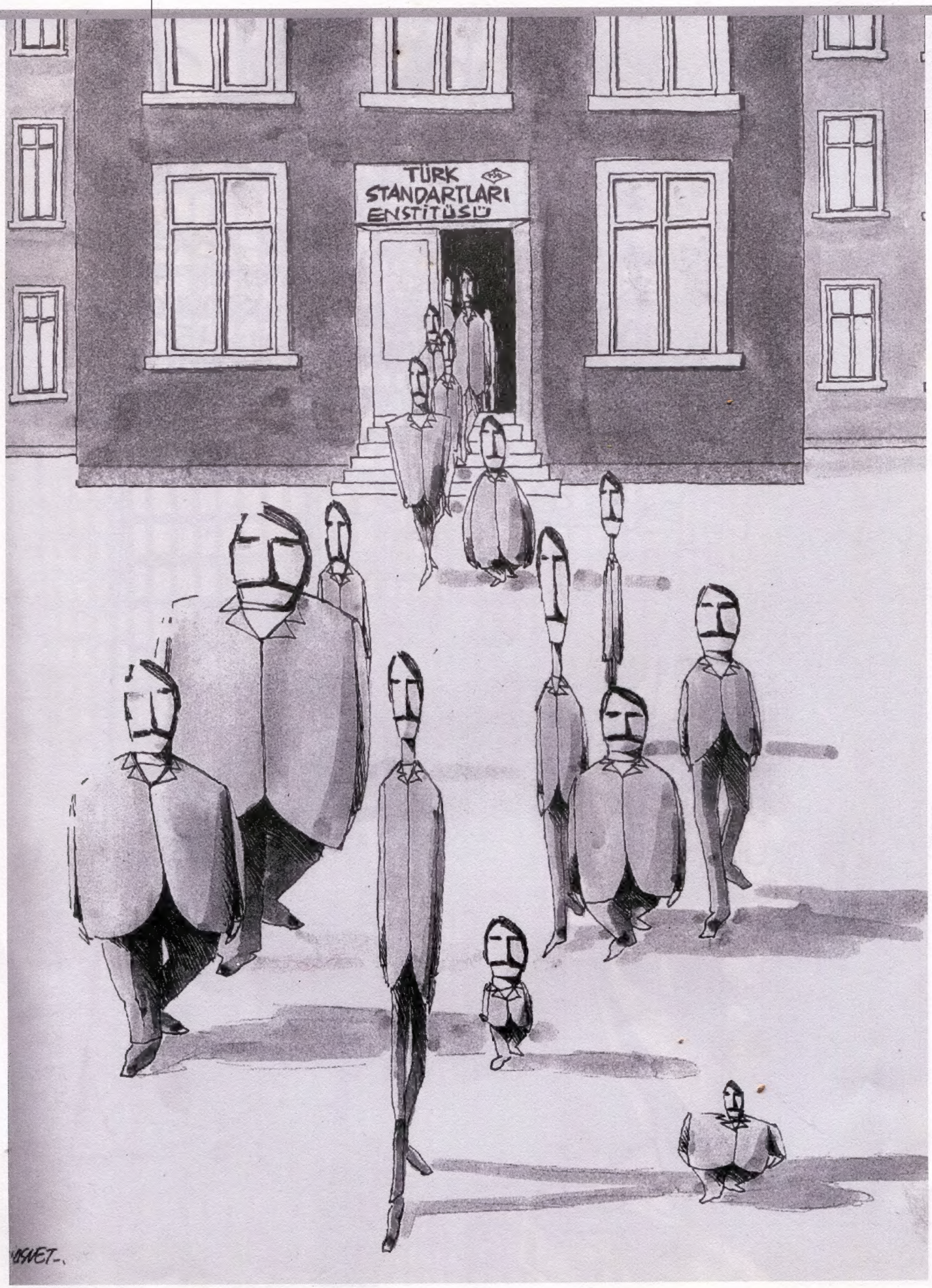

Türkiye'de ilk kez ! "Mizah Kültürü" üzerine 10 kitap.

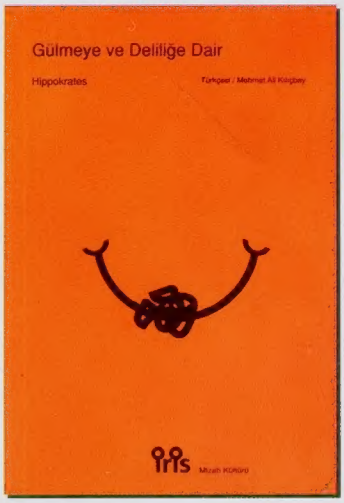

Hippokrates 1
Gülmeye ve Deliliğe Dair
Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay
80 sayfa, 1. hm., **600.000 TL**

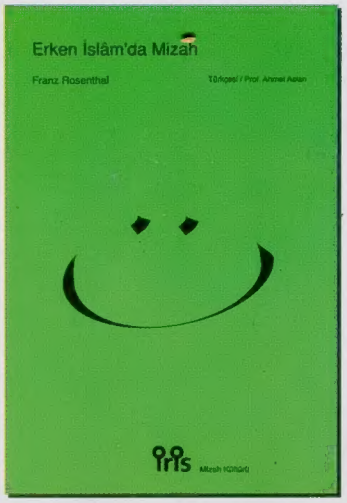

Franz Rosenthal 2
Erken İslâm'da Mizah
Türkçesi: Prof. Ahmet Aslan
264 sayfa, 1. hm., resimli, **1.700.000 TL**

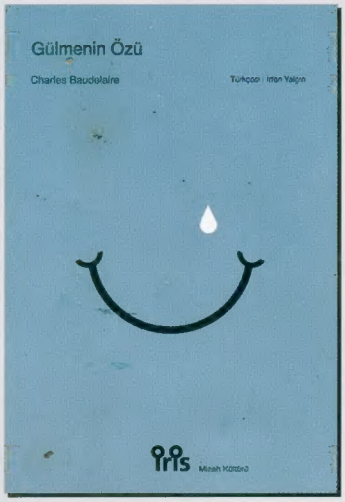

Charles Baudelaire 3
Gülmenin Özü
Türkçesi: İrfan Yalçın
136 sayfa, 1. hm., resimli **1.000.000 TL**

Arthur Koestler 4
Mizah Yaratma Eylemi
Türkçesi: Sevinç Kabakçıoğlu, Özcan Kabakçıoğlu
144 sayfa, 1. hm. **1.000.000 TL**

John Morreall 5
Gülmeyi Ciddiye Almak
Türkçesi: Aykut Aysevener, Şenay Soyer
216 sayfa, 1. hm. **1.500.000 TL**

Turgut Çeviker 6
Karikatür Üzerine Yazılar
448 sayfa, 1. hm., s/b-renkli, resimli
2.800.000 TL

Yazışma Adresi: P.K. 41 Kadıköy 81301 İstanbul

Kitap Talep Formu

Adı Soyadı: .....
Adresi: .....
.....

Posta Kodu:.....
Şehir: .....
Telefon: .....

❑ Ödemeyi 673406 no'lu Posta Çeki Hesabına yatırdım.
❑ Ödemeyi İş Bankası Kadıköy Rıhtım Şubesi 2710139 no'lu hesaba yatırdım.

Talep ettiğim yayınlar:
❑ 1 ❑ 2 ❑ 3 ❑ 4 ❑ 5 ❑ 6
numaralı kitap/lar'dır.

Bu formu doldurduktan sonra makbuz fotokopisi ile birlikte lütfen 0.216 414 30 66 no'lu faks numarasına gönderiniz.

Kitapçılar için genel dağıtım:
Say Dağıtım: 0.212 528 17 54; Yeni Çizgi: 0.212 220 57 70

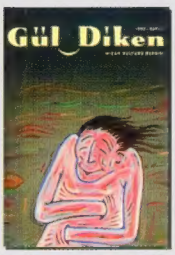

Yaz '93, Sayı: 1, 500.000 TL.

Güz '93, Sayı: 2, 500.000 TL.

Kış '94, Sayı: 3, 450.000 TL.

Yaz '94, Sayı: 4, 400.000 TL.

Güz '94, Sayı:5, 1.000.000 TL.

Sayı: 5, İngilizce, 2.000.000 TL.

Kış '95, Sayı: 6, 400.000 TL.

Yaz '95, Sayı: 7, 400.000 TL.

Güz '95, Sayı: 8, 750.000 TL.

Kış '96, Sayı: 9, 400.000 TL.

Yaz '96, Sayı: 10, 400.000 TL.

Güz '96, Sayı: 11, 400.000 TL.

Kış '97, Sayı: 12, 400.000 TL.

Yaz '97, Sayı: 13, 400.000 TL.

Kış '98, Sayı: 14, 400.000 TL.

Gül Diken

Türkiye'nin tek "Mizah Kültürü" dergisinin külliyatına sahip olabilirsiniz.

- 14 sayı kapak fiyatı : 6.500.000 TL.
  %25 indirimli fiyatı : 4.875.000 TL.
- 14 sayı+5.sayı İngilizce : 8.500.000 TL.
  %25 indirimli fiyatı : 6.375.000 TL.

Gül Diken 'nin tümünü ya da istediğiniz sayılarını, %25 indirimle edinebilirsiniz.

- Posta ya da kargo gideri tarafımızdan karşılanacaktır.

Yazışma Adresi: P.K. 41 Kadıköy 81301 İstanbul

Güldiken Talep Formu

Adı Soyadı: .....
Adresi: .....
.....

Posta Kodu: ..... Şehir: ..... Telefon: .....

❑ Ödemeyi 673406 no'lu Posta Çeki Hesabına yatırdım.
❑ Ödemeyi İş Bankası Kadıköy Rıhtım Şubesi 2710139 no'lu hesaba yatırdım.

Talep ettiğim sayılar:
❑ 01 ❑ 02 ❑ 03 ❑ 04 ❑ 05 ❑ 06 ❑ 07 ❑ 08 ❑ 09
❑ 10 ❑ 11 ❑ 12 ❑ 13 ❑ 14 ❑ 05 Özel Sayı (İngilizce)

Bu formu doldurduktan sonra makbuz fotokopisi ile birlikte lütfen 0.216 414 30 66 no'lu faks numarasına gönderiniz.

Lütfen fotokopi çektirerek faksla yınız.

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ KÜLTÜR
İŞLERİ DAİRE
BAŞKANLIĞI
KARAMİZAH
MERKEZİ AYLIK
YAYIN ORGANIDIR

YIL 1
SAYI 9
1999

MİZAH KÜLTÜRÜ

KARA

"BU DERGİ SİZİNDİR. ALABİLİRSİNİZ!"